— Anlat — Derdini — Marko Paşa'ya

Sinop'tan adı ve adresi bizde saklı bir okurumuzun soruları:

S — Sayın Markopaşa, önceleri sizin adınızla bir mizah gazetesi çıkarmış. Bu gazetenin kolleksiyonunu elde etme olanağı var mı?

C — İlkin «Markopaşa» adıyla çıkan sonraları adını değiştirerek «Malûmpaşa» «Merhumpaşa» «Ali Baba». «Yedisekiz Hasan Paşa» en sonra da «Medet adını alan gazetelerin elimizde yalnız 78 cilt kolleksiyonu vardır. Adlarını saydığımız bu mizah gazetelerinin Türk basın ve Türk mizah tarihinde önemli yeri vardır. 1946—1950 yılları arasında, aralıklı olarak çıkabilen bu gazeteler, demokrasi tarihimizde mizah yoluyla yapılan siyasî mücadelenin belgeleridir. On beş yıldır koruya bildiğimiz ve elimizde yalnız 78 cilt bulunan bu kolleksiyonu yakında satışa çıkarmak istiyoruz, o zaman alabilirsiniz.

«Zübüksel davranış» olarak tanıtladığımız olay için sorduğunuza cevap vermesek daha yerinde olur. Biz de sizin gibi o gazetenin yazarının davranışını zübüksel buluyoruz.

S — Bütün toplumsal ve siyasal yaşayışımızı düzenleyen iki maddelik bir Babayasamız var:

Madde 1 — Kör tuttuğunu okşarmış.

Madde 2 — Alavere dalavere, gene Memet nöbete!

Sizce bu Babayasanın üçüncü maddesi var mı?

C — Ah efendim, bu Babayasanın maddeleri üç tane, üç yüz tane olur mu hiç.. İşte bir kaçı daha:

● Babayasaya aykırı olan anayasaya uygundur.

● Hergün, bir önceki günden naziktir; bugün dünden naziksin yarın bugünden nazik..

● Cümlenin maksudu vatan kurtulsun: Aman fasulyenin suyu bol olsun!

● Anamızı ağlatan kadı, tek gözü kuru bırakmadı.

● Her merkep, lâyık olduğu yulara kavuşur.

● Aleyke mâ yestehak, budur sana müstahak!

S — İftiraları ve bilgisizliğiyle tanınmış yazar .... karısını .... aldatt........... doğru mudur?

C — Bu türlü işlerle ciddî gazeteler uğraşıyor. Zübük, mizah gazetesi olduğundan, kirli iç çamaşırlarına elini uzatmıyor.

S — Namuslu, yurtsever, gerçekçi aydınlara, yabancı ellerden bir milyar lira aldı diye iftira edip, onları halkın gözünden düşürmeye çalışanların maksatları ne? Yoksa bunlar şifreyle para mı istiyorlar?

C — Sorunuzun cevabını kendiniz vermişsiniz. Bu özel sermaye evlâtlarının güvendikleri dağa kar yağması yakındır.

Nişantasında Bay Yalçın Pekşen soruyor:

Sayısını unuttuğum bir Zübük'te şu mealde bir yazı vardı:

«Tunç Yalman, her sene Amerika Avrupa için, babasının, şunun bunun yardımıyla tiyatro bursları alıyor. İyice öğrenemediği (!) için olacak gene geri gönderiliyor. Bari biraz kabiliyetli birini gönderseler.»

Son Zübük'teyse şu satırlar:

«Tunç Yalman...» gibi genç rejisörler, tiyatromuza hakikaten ve ni (takdir manasında) bir görüş getirdiler.»

İKİ AÇIKLAMA:

1 — Yazıların altında imza yok fakat Zübük'ün başlıca yazarı Aziz Nesin'dir.

2 — Şehir tiyatrosunda Aziz Nesin'in «Biraz gelir misiniz» adlı oyunu başladı. Sahneye koyan: Tunç Yalman.

ŞİMDİ DE İKİ SORU:

1 — Bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu?

2 — Sende mi Brütüs?

MARKOPAŞA:

1 — Tunç Yalman için söylediğiniz yazı, Zübük'ün 9 uncu sayısında çıkmıştır. O yazıda, sizin aklınızda kaldığı gibi, Tunç Yalman babasının parasıyla, şunun bunun yardımıyla burs alıyor, denilmemiştir.

2 — O yazıyı Aziz Nesin değil, başkası yazmıştır.

3 — Zübük'ün son sayısındaki söylediğiniz yazıyı Aziz Nesin yazmış ve o yazıda yalnız Tunç Yalman'ın değil, bütün genç rejisörlerin adını anmıştır. O söz tıpatıp şöyledir:

«Beklan Algan, Hamit Akınlı, Nüvit Özdoğru, Tunç Yalman, Coşkun Tunçtan gibi genç rejisörlere İstanbul Şehir Tiyatrolarında büyük olanaklar sağlandı. Doğrusu, bu gençler de Şehir Tiyatrolarında yeni bir soluk olumlu bir hava getirdiler.»

Aziz Nesin, bu sayılanlardan yalnız ikisini tanır ve onlarla hiç bir çıkar ilintisi yoktur. yazarın, rejisörlere yağcılık yaptığına inanıyorsanız, bu sizin bileceğiniz iştir; Aziz Nesin bu konuda kendisini savunmak gereğini bile duymuyor.

Az verme yüzsüz olur,
Çok verme arsız olur.

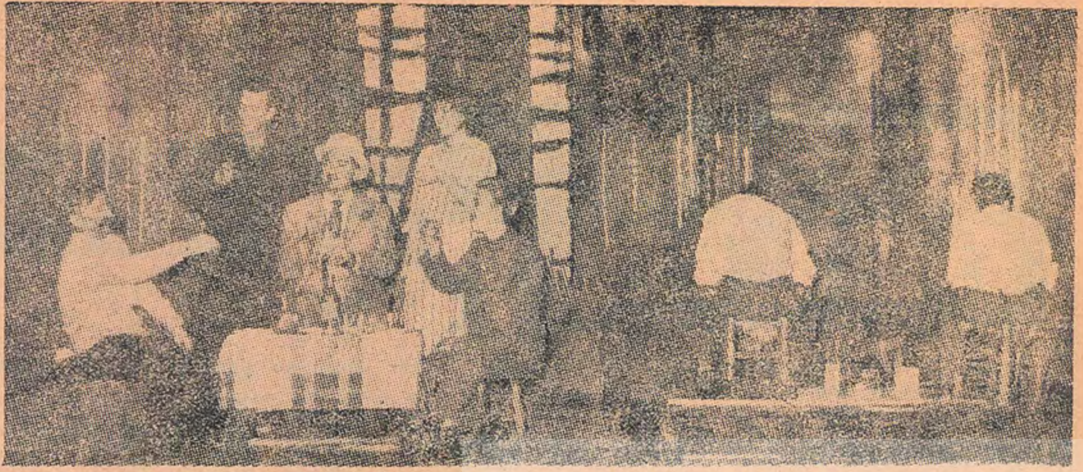

BIRAZ GELİR MİSİNİZ — Şehir Tiyatroları Fatih bölümünde oynayan Aziz Nesin'in «Biraz Gelir Misiniz» adlı oyunu Tepebaşı Dram Tiyatrosuna kaldırılmıştır. «Biraz Gelir Misiniz» her gece saat 21.00 de Tepebaşı Tiyatrosunda oynanmaktadır. Almanya'da da 15 Aralık'ta Devlet Tiyatrosunda oynanmaya başlıyacaktır.

Basın Sergisi

AKŞAM

Olay, İstanbul'dan Ankaraya giden bir otobüste geçer. Sanı pek büyük İzmir'in AP milletvekillerinden birinin diş ağrısı tutar. Otobüsün, esmer ve güzel hostesi, bir aspirin getirir. Milletvekili bir elli lirayı, hostesin «görevimiz» demesine rağmen eline sıkıştırıverir.

Bilecikte artık milletvekilinin diş ağrısı geçmiş, fakat bu sefer de kalb ağrısı başlamıştır. Milletvekilinin kalb ağrısı, diş ağrısı gibi dindi mi bilmiyoruz ama hostese verdiği pusula epey faydalı cinsten. Pusula şöyle «6 Kasım 1962 saat 6 da Karpiç'de Buna artık pusula değil de, kalb ağrısı için reçete demek daha doğru olur.

Milliyet

Dünya Parlâmentolar Birliğinin Brezilyadaki toplantısına katılan Türk delegsi CHP İstanbul milletvekili Oğuz Oran konuşmasına, gösterilen misafirperverliğe teşekkürle başladı. Brezilyanın modern şehirlerini övdü ve giriş cümlesini şöyle bağladı:

«Ne mutlu size! Pele gibi bir futbolcunuz var!»

Hür Vatan

AP Senatörü Muallâ Akarca, evde parti meseleleri ile ilgili bir şey konuşacak mı hemen odasının kapısını kapatır, kimseyi içeri almazmış. Bu durumu ve bu konudaki titizliği Muallâ Hanımın oğlunun dikkatini çeker. Bir gün «Allahaşkına Anne» der. «Nedir bu gayretiniz, telâşınız?»

Akarca imkân nisbetinde oğluna anlatmaya çalışır. Partiyi düzeltmemiz lâzım diye uzun bir konferans çeker. Annesini sabırla dinleyen genç Akarca sonunda «Peki» der. «Bak ben sana bir kirpi hikâyesi anlatayım anneciğim» Ve başlar hikâyesini anlatmıya:

«Adamın biri, bir gün oturmuş, bir kirpi ile bir solucanı birbirine tutturmaya çalışıyormuş. Görenler merak etmişler ve sormuşlar:

«Hayrola ağa! Ne yapıyorsun? Kirpi ile solucan birbirine tutturulur mu? Tutturacaksın da ne olacak sanki?»

Adam omuzlarını silkmiş.

«— Hiç, demiş. Dikenli tel yapacağım.»

Genç akarca annesinin yüzüne bakmış. «İşte böyle anneciğim» demiş. «Bana da öyle geliyor ki, sizin mutedillerle müfritleri birleştirmek için gösterdiğiniz gayret de böylesine fuzuli bir gayret.»

Meclis koridorlarında yukarıda ki hikâyeyi Muallâ Akarca'dan dinleyen eski A.P. li Kâmuran Evliyaoğlu sordu:

«— İyi ama Muallâ Hanım Bu hikâyeye göre A.P. solucanlar kim, kirpiler kim?»

Akarca yakasında süs olarak taktığı minyatür kirpi modelini eliyle okşıyarak güldü:

«Vallahi bilmem» dedi. «Sürüngenlerden olan bizler değiliz!»

Fotoğrafçıda

— Babam selâm söyledi, bunu gönderdi. Büyük babamın gençlik resmiymiş. Bundan bir agrandisman istiyor. Fakat, resim şapkalı. Babam agrandismanın şapkasız olmasını istiyor, olur mu diye soruyor?

— Olur, çocuğum, olmasına amma, büyük babanın saçları acaba nasılmış o zaman? Alabroz mu kestirirmiş saçlarını, arkaya mı tararmış, yandan mı ayırırmış, bunu bilmek ister.

— İlâhi amca! Bunda ne zorluk var? Resimden şapkayı çıkaracaksınız ya? O zaman görürsünüz!

Cumhuriyet

Hürriyet gazetesi sahiplerinden arkadaşım Erol Simavi ansızın bir sual sordu:

— Bir sosyalistin otomobiliyle bir kapitalistin otomobili arasında ne fark vardır?

İtiraf edeyim ki hemen cevap veremedim. Sosyalist deyince, aklık Çetin Altan'ın geçirdiği kazaya gitti. Fakat üst tarafını pek kestiremedim.

Erol devam etti:

— Kapitalistin otomobili Ankaraya varır. Sosyalistinki yarı yolda kalır.

Meğer ikisi de aynı gün yola çıkmışlarmış! — D.N.

BİR AŞK REÇETESİ

On sekizinci yüzyıl Türk mizahçılarından Ebûbekir Kâni'nin «Hırrename» adında kedilerden bahseden bir eseri vardır. Bunu «Tekir Binti Pamuk» adı ile yaınlamıştır. Yazara ait olduğu kuvvetie ileri sürülen çok hoş bir de sevda ilâcı tarifnamesini buraya zevkle ve kolay anlaşılacağı için olduğu kadar —hem anlamıyanlar anlayanlardan sorabilirler— üslûbunu bozmamak için aynen naklediyorum.

«Benim efendim, aşk illeti bir illet-i şedîttir ki iptidası gözden, intihâsı vücuttan olur. Bîmar-ı aşk gül gibi solup, âhû gözü süzülüp «medet başım ağırır ve canım sıkılır ve yüreğim oynar ve nabzım tîz tîz atılır» deyüp güyâ ah-üvâh havasını çeker, benzi sararır, yemez, içmez olur. Elleri ve ayakları kâh ateş ve kâh demir gibi soğuk olur. Ol kimseye hekîm ilâç edemezler. Ona ilâç sağ yanı bağ-ü bostan ve sol yanı gül-ü gülistan olup bâdehû bu mâcunu istimal ettireler:

«Bir dirhem nâz, iki dirhem şive, üç dirhem cilve, dört dirhem edâ, beş dirhem istiğna, altı dirhem letâfet, yedi dirhem ferâset, sekiz dirhem nezâket, dokuz dirhem şetâret, on dirhem muhabbet bir araya cem'edip içlerinden cefâ çöplerin çıkartıp vefâ havanına koyup şahk edüp sefâ tülbendinden süzüp şevk-ü muhabbet tenceresine koyup hasret alevi le kaynatıp kıvamına geldikte vuslat kaşığı ile sabah ve akşam içireler. Amma çirkinlerden ve ihtiyarlardan perhîz ettireler. Tâze civan ile yeşil çemen, akar su kenarında oyun ve sâz ile eğlendireler. Ondan dahi sıhhatyâb olmazsa, sîne hamamına koyup muhkem terleteler, hararet bastıkça tarçın suyu ve portakal suyu içireler. Şifa bula, bil hayır.»

FİKRET ADİL (SON HAVADİS)

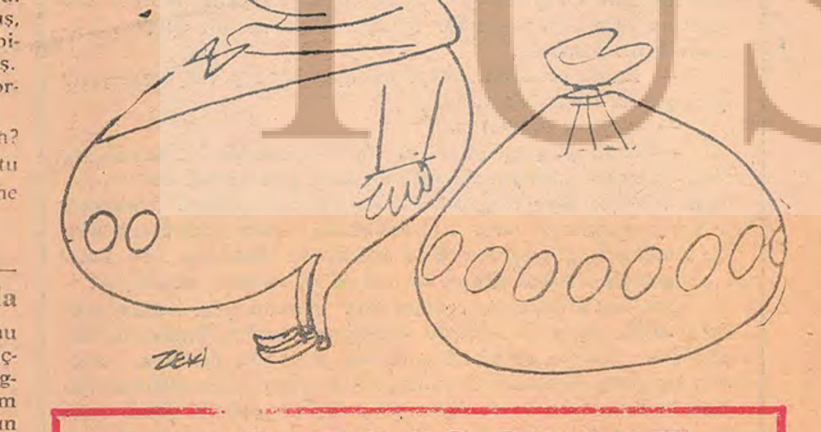

Zübüüüük

Pazartesi günleri çıkar haftalık siyasî mizah gazetesi ★ Sahibi ve yazı işleri yönetimi: MERAL NESİN ★ Yönetim yeri: Cağaloğlu, Nuruosmaniye, Gazi Sinan Paşa Sokak No: 12 — İSTANBUL ★ Telefon: 22 5? 04 ★ Abone: Yıllık 25, altı aylık 13 liradır. Yabancı ülkeler için yıllık 50, altı aylık 25 liradır. Derginin uçakla gönderilmesi isteniyorsa ayrıca uçak masrafı abone parasına eklenir. ★ İlân Beş sutun üzerinden her sütünun santimi 15 liradır ★ Gönderilen yazı ve karikatürler yayınlansın, yayınlanmasın geri verilmez ★ 50 kuruş, geçmiş sayılar 75 kuruş ★ İstanbul'da Güneş Matbaacılık T.A.Ş. de dizilip basılmıştır.

12 Kasım 1962 ★ Cilt: 1, Sayı: 41

tarafından bağışlanmıştır
TÜSTAV

Marko Paşa — Zübük

NE SAĞCIYIZ NE SOLCU FUTBOLCUYUZ FUTBOLCU

BIYIKLI İSTEMİYORUZ! ZÜBÜK DİYOR Kİ:

«Politika liderlerinin suratı yumurta gibi olmalı!»

ANKARA (Genel) İnce sanat erbabından ve gayet iyi zurna çalan meşhur zurnazenlerimizden ve yemeklerde nane ile terator yiyen ve sofrasından tere ve bilhassa Ankara teresini eksik etmeyen ve bir zamanlar nane yedi başlık vazifesinde de bulunmuş ve çok muvaffak olmuş bulunan, memleketimizin tanınmış zübüklerinden biri son derecede zübüksel bir konuşma yaparak eczümle demiştir ki:

«Memleketimizin huzurunu bozan başlıca âmil, çok şükür anlaşılmış bulunuyor, bu da bıyıktır. Bütün politikacıların bıyıklarını kazıtmaları memleket, millet ve vatan borcudur. Çünkü, meselâ benim aklım hep bıyıkta kalıyor ve bıyıklar gözüme batıyor, gözlerimiz bıyıktan rencide oluyor.

Bıyık, sakalı tamamlayan bir kıl mecmuasıdır ve sakalın bütünlüğünü tamamlıyarak insanın suratına nur verir. İşbu esbaba melânîdir ki bizim bütün sakallı seçmenlerimize gayet büyük ve derin hürmetimiz vardır.

Fakat bir insanın sakalı yokken bıyık bırakması ve bıyıkları ile bizi rencide etmesi doğru mudur? Biz onların özel sermayeye bıyık burmalarının ne demek olduğunu anlamıyor değiliz. Bıyık bırakmak antiliberal bir harekettir. Eğer hakikî vatandaş iseler sakal da bırakmalıdırlar. Aksi halde bizi bıyıklarını kazıtmak mecburiyetinde bırakacaklardır.

Bıyıkların bende çok acı ve ıztıraplı hatıraları vardır. O hatıraları canlandırdığı için bıyığa tahammül edemiyorum, geceleri rüyalarıma giriyor.

İyi bir politikacının suratı kılsız, tüysüz ve yumurta gibi olmalıdır. Biz umumiyetle bıyık bırakanların memleketin, yani bizim huzurumuzu bozduklarını gayet iyi bilmekteyiz.

Memlekete huzurun gelmesi için bıyıklılarla sonuna kadar mücadele edeceğiz ve bir tek bıyıklı bırakmıyacağız. Bakınız benim suratıma yumurta gibi; işte politikacı suratı böyle olur. Tüyler, kıllar ve bıyıklar düşmanımızdır. Kendi hesabıma vücudumdaki son kıl ağarıncaya ve dökülünceye kadar, bıyıklılarla mücadele edeceğim.»

TAŞLAMA

EKREM SMİTH

BİRTAKIM özel sermaye çocukları, toplumcu düşünceleri ve tomlumcuları sözümona yermek için şöyle der dururlar:

— Hıh! Bunlar yeni sözler değil ki... 19 uncu yüzyılın eskimis, beylik lâflarını aktarıyorlar...

Diyelim ki doğru, iyi, güzel söylüyorlar.

Peki-i-y, bu özel sermayecilerin bayrakçısı, bu özel sektörün Meclisteki temsilcisi, bu özel teşebbüsün hükûmetteki adamı Ekrem Alican ne diyor; işte:

«Adam Smith'i getirseniz, bundan liberal iktisadi politika uygulayamaz!»

KUZUM, bu Adam Smith dedikleri adam, ne zamanın adamı? Söyliyelim: On sekizinci yüzyıl (1723 - 1790).

Bizim bu özel sermaye evlâtlarına «gerici!» dememiz boşuna mı? Onlara göre, toplumculuk eskidir, ama işlerine gelince 18 inci, 17 inci yüzyılın kuyruğuna yapışırlar. Kraldan çok krala, liberalizmin kurucusundan çok liberal olan yerli liberaller, cankurtaran simitine sarılır gibi, Adam Smith'e sarıldılar ve böylece Türk emekçilerini bir simite muhtaç bırakacaklar.

Özel sermaye bayrakçısı Ekrem Alican, artık adını değiştirip ya Adam Alican ya da Ekrem Smith yapmalı; doğrusu hakketti bunu...

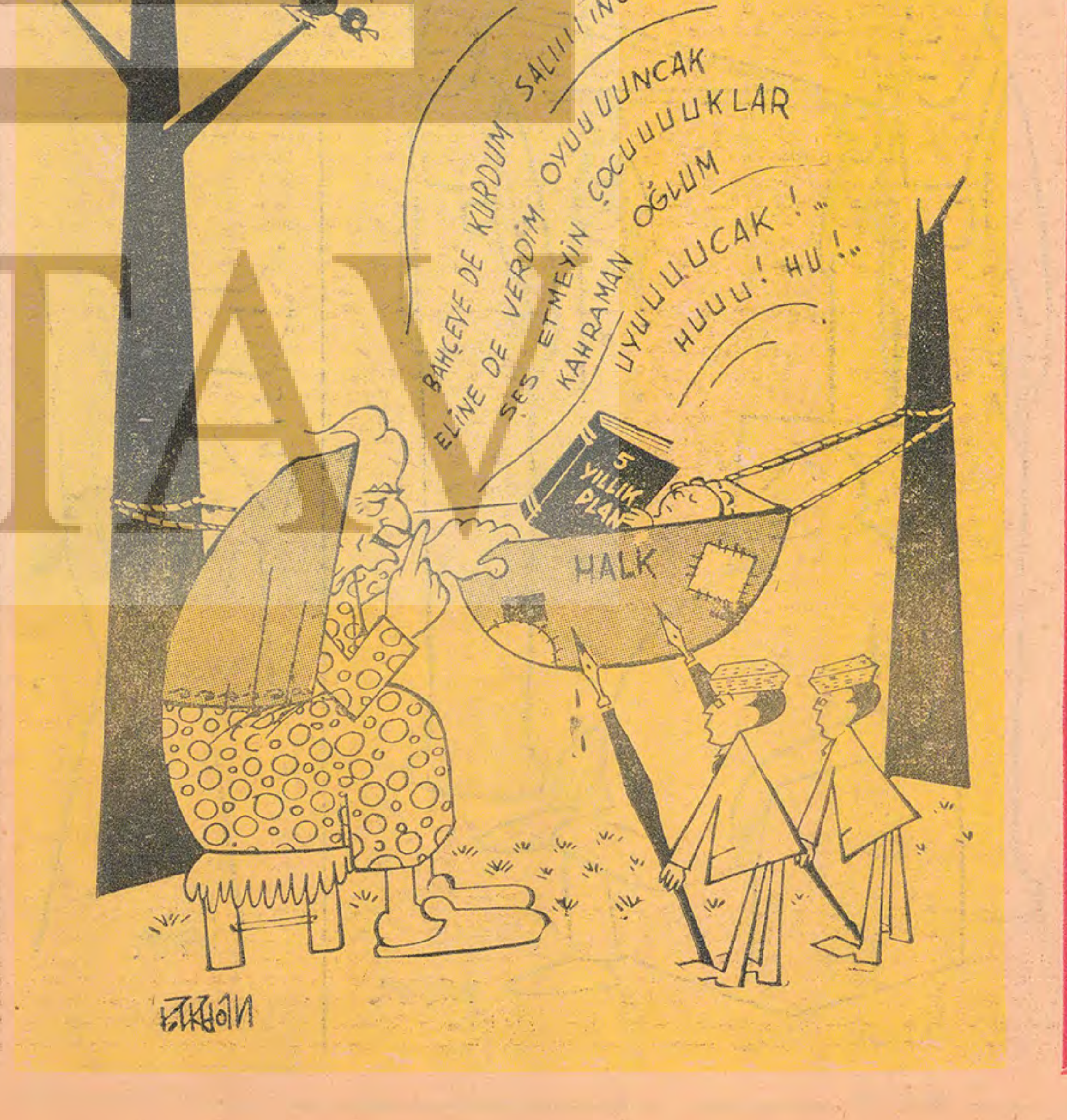

Atatürk'le Konuştum

NOT: Bu fıkradaki Atatürk'ün konuşmaları, kendi söylediği, yazdığı sözlerdir. Hiçbir değişiklik, ekleme, çıkarma yapılmadan Atatürk'ün sözleri olduğu gibi alınmıştır.

YİRMİ dört yıl oluyor. İkiyüz kişiye yaklaşıktık. İkiyüz delikanlı teğmen...

Her sabahki gibi Maçka'daki okulumuzun yatakhanesinden çıktık. Eski kışlayı 200 delikanlının gürültüsü kapladı.

İlk dersimiz «mukavemet» sonra «köprücülük»... Fehmi Hoca'yı bekliyoruz.

Küçük, eski kışlayı dolduran 200 delikanlının genç gürültüsü birden kesildi. Saatler bile işlemiyor sanılır.

Görülmemiş, duyulmamış bir sessizlik.

— Ne olmuş?

— Ne var?

Ürkek soruları bir fısıltı yanıtlıyor:

— Atatürk ölmüş!...

Ne gözyaşı, ne de hıçkırık... Ses, bakış, bütün duygular, zaman, yer, herşey donmuş.

Beş yıl, on yıl, onbeş yıl sonra, her yıl biraz daha çok ağlıyacakmışız.

Yüzbaşı Çiğdemoğlu,

— Büyük üniformanızı giyin! diyor.

İki arkadaşımız Dolmabahçe Sarayına gidiyorlar.

Bana nöbet, gece yarısından sonra geliyor. Önde yüzbaşı, arkada biz iki teğmen. Yarım saat kıpırdamadan son Atatürk nöbetini bekliyoruz. Meşalelerin ışıkları Atatürk'ün yüzünde, önümdeki yüzbaşının kılıcında yankılanıyor.

Biz burada Atatürk'ün «na'şını» beklemiyoruz; devrimleri bekliyoruz. Atatürk demek devrimler demektir. O, devrimleri bize «emanet» etmişti. Bu rahat yatışı bize güvencinden...

Meşalelerin alevleri, kılıcın parlak demirinde bir yanıp, bir sönüyor.

Yirmi dört yıl olmuş Yirmi dört yıl önce boğazımda düğümlenen hıçkırıklar, göz pınarlarımda donan gözyaşları dün gece birden boşandı. Atatürk'ün karşısındaydım. Ortalık buğulandı. 1938'in 10 Kasımına döndüm. Ama nöbette miyim? Nöbette miyiz? Hani nerde beklediğimiz devrimler?

Çevremi kaplıyan buğu, kara bir duman oldu. Yankılanan meşale ışıklarında bile bir şey göremiyordum.

— Atam, seni göremiyorum artık, seni göremiyoruz... dedim.

Bir ses, O'nun sesi:

«— Beni görmek demek, mutlâka yüzümü görmek değildir. Benim fikirlerimi, benim duygularımı anlıyorsanız ve hissediyorsanız bu kâfidir.»

— Anlıyoruz Atam, ama anladıklarımızı söyliyemiyoruz.

«— Birşeyi vicdanen yaptığımıza, sözlerimizin iyi olduğuna kani isek onu olduğu gibi açık, vazıh, tereddüde ve müphemliğe yer vermiyecek şekilde söylemeliyiz.»

— Doğru düşündüğümüze, doğruluğumuza inanıyoruz. Ama korkuyoruz. Biz aydınlar korkak olduk korkuyoruz.

«— Hakikati konuşmaktan korkmayınız!»

— Ama biz hakikatlerden korkuyoruz. Bunun için de uzun zamandan beri kendimizi kandırmaya, aldatmaya başladık.

«— Vaziyeti muhakeme ederken ve tedbir düşünürken acı da olsa hakikati görmekten bir an geri kalmamak lâzımdır. Kendimizi ve birbirimizi aldatmak için lüzum ve mecburiyet yoktur.»

«— Hakikat» bir tek biçimde gösteriliyor. O kalıp biçimden başka türlü düşünenlere kötü gözle bakılıyor. «Bizim gibi düşünmeyen, bizden olmayan karşımızdadır» denildiği bir zamanda yaşıyoruz.

«— Millet işlerinde her ferdin zihni başlıbaşına faaliyette bulunmak lâzımdır.»

— Memleket meselelerini doğru halletmemiz için bize bir öğüt verir misiniz?

«— Meseleleri hâdiselere göre değil, aslında olduğu gibi ele almak lâzımdır.»

— Bu yoldaki düşüncelerimizi söylememize meydan verilmezse?

«— Fikirler, cebir ve şiddetle top ve tüfekle asla öldürülemez.»

— Bunun için önce basın hürriyeti gerekmez mi? Yazarlar, gazeteciler, her zamankinden çok sayıda cezaevlerinde bulunuyor.

«— Basın, milletin müşterek sesidir. Bir milleti aydınlatma ve irşatta bir millete muhtac olduğu fikrî gıdayı vermekte, hülâsa bir milletin hedefi saadet olan müşterek bir istikamette yürümesini temin eden basın başlıbaşına bir kuvvet, bir mektep, bir rehberdir.»

— Birçok uğrağmalarımız, çabalamalarımız var. Ama yine de «az gelişmiş millet» damgasından kurtulamıyoruz.

«— Basiretli olduğu kadar milletimizin acil ihtiyaçlarına çare bulacak bir programa dayanmıyan islahat teşebbüsleri, şahsî ve keyfî olmaktan kurtulamaz.»

— Sizin programınız neydi?

— Halk ve köylüler bana her yerde iş programın şu iki kelime ile ihtar ettiler: Yol ve mektep.»

— Bugün yirmiyedi milyon Türk halkının yüzde sekseni okuma - yazma bilmiyor Atam.

«— Düşününüz ki, bu milletin, bu sosyal topluluğun yüzde onu, yüzde yirmisi okuma - yazma bilir, yüzde sekseni bilmezse bu ayıptır. Bundan insan olanlar utanmak lâzımdır.

Bu millet utanmak için yaratılmış bir millet değildir.

Hataları tashih edeceğiz. Bu hataların tashih olunmasında bütün vatandaşların faaliyetini isterim.»

— Okullarımız, öğretmenlerimiz az, yetişmiyor. Öğretmenler her türlü sıkıntı içinde bunalıyorlar. Öğretmensizlikten okullar kapanıyor

«— Mekteplerde öğretme vazifesinin güvenilir ellere teslimi, memleket evlâtlarının o vazifeyi kendine hem bir meslek, hem bir ülkü sayacak bilgili ve saygideğer öğretmenler tarafından yetiştirilmesini temin için öğretmenlik diğer yüksek meslekler gibi tedricen ilerlemeye ve her halde refah teminine müsait bir meslek haline konulmalıdır.»

— Maarif sistemimiz nasıl olmalıdır?

«— Maarif sistemimizin ana hatları şöyle olmalıdır: Memleketin asıl sahibi ve topluluğumuzun esas unsuru köylüdür. İşte bu köylüdür ki, bugüne kadar maarif nurundan mahrum bırakılmıştır. Onun için bizim takip edeceğimiz maarif siyasetinin temeli evvelâ mevcut cehli ortadan kaldırmaktır.

Bu hedefe varmak, maarif tarihimizde mukaddes bir merhale teşkil edecektir.»

— Eski günlere bakarak gericilerin günden güne ortalığa yayıldığı görülüyor. Sizin gününüzde yayımlanmasına imkân olmayan gerici yayınlar elden ele dolaşıyor.

«— Milletin hummalı inkılâp hamleleri esnasında sinmeye mecbur kalan eski kanun hükümleri, eski hukuk erbabı, himmet erbabının nüfuzu yavaşlamaya başlar başlamaz derhal canlanarak inkılâp esaslarını, onun samimî taraftarlarını ve onların aziz ide-

(Devamı 7. Sahifede)

TÜSTAV

Nehar Tüeblek'in fırçasından:
YURDAER KALAYCI

YURDAER KALAYCI

Zübük gazetesinin bir görevi de mizah yazısı ve karikatür alanında genç değerlere olanak sağlamak, onlara sayfalarını açmaktır Aydın bir Anadolu çocuğu olan Yurdaer Kalaycı karikatürde bize umutlar vermiş bir genç sanatçıdır. Yıllardan beri resim ve karikatüre çalışan Yurdaer, ilk sanat ürünlerini Zübük'te yayınlamıştır Özgün çizgileri olan Yurdaer'in karikatüründeki özellik, duruluğu ve yalınlığıdır.

Kendi kalemiyle başlangıçtaki yaşamının kısa kısa hayatı şudur:

«1940 da Bolu'da doğdum. İlk okul ve liseyi Bolu'da bitirdim. 1958 de girdiğim İktisat Fakültesini bu yıl bitiriyorum. Resime küçük yaşta başladım. Resim öğretmenim Mehmet Yücetürk'ün uyarmasıyla köylümüzü, köylü tiplerini çizmeye başladım. Fakülte çalışmalarımdan artan bütün zamanımı karikatüre veriyorum.

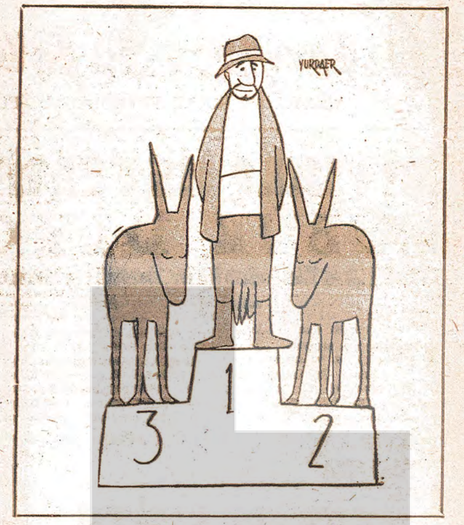

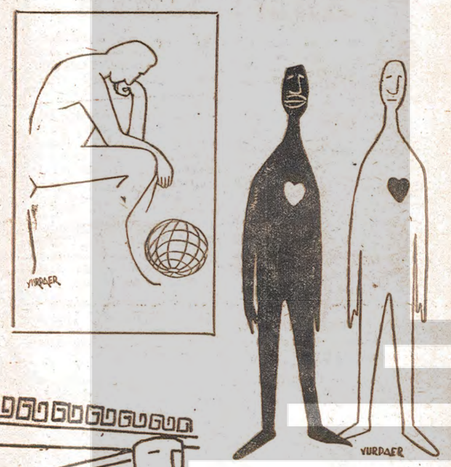

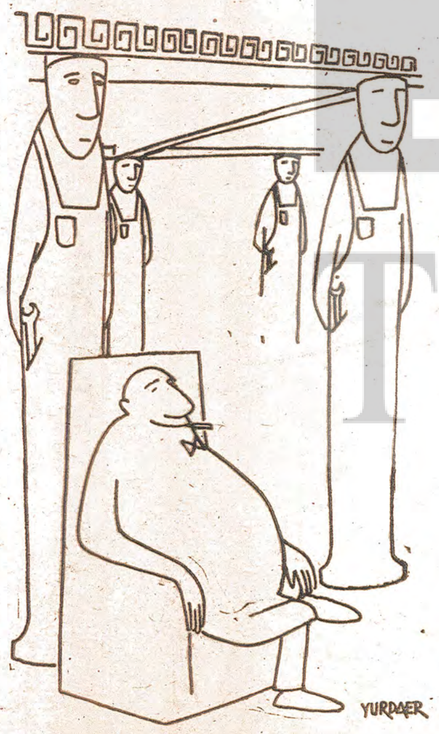

TEK DELİK

Aziz Nesin'in Romanı

— 40 —

Cezaevi dışından jandarmalar havaya ateş edip duruyorlardı. Sabahın sekizinden beri cezaevi jandarmaları: ablukası altındaydı ve ne cezaevi müdürü, ne gardiyanlar, ne de jandarmalar içeri girebiliyorlardı.

İsyan gece yarısı başlamıştı. orta avlu bomboştu, bütün kısım kapıları bu sefer içerden mahkûmlar tarafından kapatılmıştı. Kapı altından avluya girecek olan ölümünü arıyor demekti Koğuşların avluya bakan bütün pencere camları kırılmış ve avlu cam kırıklarıyla dolmuştu. Pencerelerin çerçeve tahtalarından, koğuşlarından iç kapı tahtalarından yapılmış sopalar mahkûmların ellerindeydi. Beyler koğuşundaki mahkûmlardan başka bütün mahkûmlar, pencere çerçevelerinin tahtaları, sopalar ve ranza demirleriyle silâhlanmışlardı, Yalnız Beyler Koğuşundakiler, cezaevi isyanına katılmamışlardı. O koğuşta, daha çok zimmet, ihtilâs, rüşvet, suiistimal suçlarından mahkûm memurlar yatmaktaydı. Onlar isyana katılmamışlardı ama, öbür mahkûmların zorlanmasıyla, koğuşlarının kapısını içerden kapamışlar ve pencerelere tüşümüşler, heyecan ve merakla durumu seyrediyor, neler olacağını büyük bir korkuyla bekliyorlardı.

Siyasi koğuşta bulunan mahkûmlar tarafsız durumdaydılar ve bu tarafsız durumlarıyla bir bakıma isyanı desteklemiş oluyorlar, hem de idareyle isyancılar arasındaki arabulucu rollerini korumuş oluyorlardı.

Camları kırılmış çerçeveleri koparılmış pencerelerde yığılmış mahkûmlar durmadan cezaevi müdürüne, savcıya, jandarmalara en ağır biçimde bağırarak sövüyorlrdı. Hep bir ağızdan ve tempoyla sövdükleri için bu bağırmalar avludan ve cezaevinin yüksek duvarlarından taşıp şehre yayılıyordu. Belki de on - on beş kilometre çapında bir alandan bu bağırışlar duyulmaktaydı.

Sabahın ilk saatlerinde, önde müdür, arkasında gardiyanlarla jandarmalar, isyancılar yatıştırmak için bir denemeye girişmişler, kapı altından avluya çıkmışlardı ki, pencerelerden yükselen,

— Yuu!... sesleriyle karşılaştılar.

Müdür bu karşılamşa aldırmayıp yürüdü ve üç bir yanındaki pencerelere bakp.

— Yavrularım... Arkadaşlarım... dedi. Daha da konuşacaktı ama,

— Yuhaaa!... sesleriyle sözleri boğuldu.

Bu arada, üçüncü kısmın pencerelerinden yükselen boru gibi boğuk bir ses, bütün gürültüleri bastırdı:

Ulan inek! Ne zamandan beri biz senin yavruların, kardeşlerin, arkadaşların olarak?...

Bu sözler mahkûmları büsbütün coşturdu Bildikleri ve o anda icat ettikleri bütün sövgüleri müdüre gardiyanlara, jandarmalara bağırdılar. Mahkûmların bildikleri de pek çoktu ve sövgü sözlükleri çok zengindi.

Böyleyken Müdür yine de yılmadı,

— Yavrularım, kardeşlerim! diye diye ilerledi, yirmi dört yıllık cezaevi müdürü olan ve başından bir çok tecrübeler geçmiş bulunan müdür, doğrusu yürekli bir adamdı. Gardiyanlarla, jandarmalar daha çekingen davranıyorlar, önlerinde giden müdürle gittikçe arayı açarak yavaş yavaş, ağır ağır yürüyorlardı.

olacak ki bağrışmalar dindi. Bu yılgınlığa güvenip müdürün yürekline ilerleyişi mahkûmları sindirmiş gardiyanlarla jandarmalar da ilerlemişlerdi. Şimdi hepsi birden kısımların bulunduğu duvara yaklaşmışlardı. Nerdeyse müdür mermer merdiven basamaklarına adımını atacaktı. Koca cezaevinde korkunç bir sessizlik olmuştu birden. Az önceki bağrışmalardan sonra bu sessizlik büsbütün korkunçlaşmıştı.

Müdür adımını ilk basamağa atmış ki, onun yakın bulunduğu bütün pencerelerden üstüne dolu gibi tahta parçaları, odunlar, ranzalardan koparılmış demir çubuklar taşlar yağmaya başladı. Müdür,

— Namussuzlar! diye bağırdı.

Bu bağrışı, üstüne yağanların büsbütün artmasına sebep oldu Gardiyanlarla jandarmalar atik davranıp hemen geri kaçmışlardı. Müdür belki biraz daha direnecekti ama pencerelerden birinden atılan bir maltız başına isabet edince iki eliyle kendini koruyarak çekildi. Cezaevi müdürünün başından kan akıyordu. Mermer merdiveni kızıla boyayan kan isyancıları coşturdu, taş, tahta atışları ve sövgü bağrışları daha arttı. Müdür, gardiyanlar kaçışmaya başladılar önde onlar, arkada jandarmalar kapı altından çıkıp gittiler. İsyancıların işi daha da azıtıp idareye saldırmamaları için gereken tedbirler alınmış, idareye giden kapılara arkadan kol demirleri vurulduktan kapı zincirleri takıldıktan başka takviye jandarma kuvvetleri de çağırılmıştı..

(Arkası var)

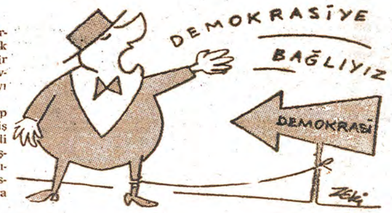

Aralıksız elli üç yıl gazetecilik yapmış olan Ulvi Olgaç, Eşref'le birlikte «Edep Yahut» adlı mizah gazetesini, sonra Refik Halit'le «Aydede» adlı mizah gazetesini çıkarmış, daha sonra da müdürü bulunduğu Sabah Matbaasında «Akbaba»nın ilk çıkışını sağlamıştır. Yıllarca birçok gazete ve matbaanın müdürlüğünü yapmıştır. Sayın Ulvi Olgaç'ın basından bir anısını sunuyoruz:

CÜMMM...HÜRRİYET

Ahmet Rasim merhum, şu meşhur «Şehir Mektupları»nı yazan muharrir, elinde bastonile arasıra Sabah matbaasına beni ziyarete gelirdi. Ahmet Rasim'le eskiden tanışırdık, sıkı fıkı konuşurduk. Kalamış'ta Todori'nin gazinosunda oturup sohbet ederdik ...(Bir gelir insan cihana durma çak...) şarkısını kimin için yazdığına kadar bana anlatırdı.

Bir ara Meb'us da olmuştu... Bâbâlî caddesini hiç unutamazdı. Yeni Postahane caddesinden Ankara caddesine dönerken köşede İkbal Kütüphanesi vardı. Sahibi Hüseyin beyi görmeden geçemezdi. Orada oturur, kahvesini içer, kitap âleminden konuşurdu.

Eski aşinası olan Sabah matbaasının merdivenlerini bir gün çıkarken, yanındaki adama birşeyler anlatıp başından savmak ister gibi duruyordu. Nihayet adamı yolladı ve bana, yukarda anlatırım, gibi bir işaret verdi.

Ben acele merdivenleri tırmandım, yerime oturdum. Hazret uflaya, puflaya gelip koltuğa yerleşti. Bir sıkıntıdan kurtulmuş gibi hali vardı. Ona, hayrola diye filân birşey sorulmazdı. Ne zaman canı dilerse o zaman konuşurdu. Bir hayli bekledim. Hazret nihayet açıldı:

— Bizim mahallede eskiden şuna buna hizmet ederek geçinen iri yarı bir ayyaş vardı. Bâzan yazın karpuz sergisi açar, eli para görür, bâzan yolumu keser nafakasını ister. Yangınlarda tulumba altına girer, çok fedakâr bir adam. Seneler sonra, tam İkbalden çıkıp size gireceğim sırada karşıma dikilmez mi? Ağzı da rakı kokar, gündüz içmiş... Yine var bir derdi... Yüzüme baktı baktı da,

— Aman efendim, anlıyamadığım bir şey var, bana şunu iyice bir anlatıver, dedi.

— Neymiş o? dedim.

— Hani şu gençliğimizde, 10 Temmuz'da bir kaynaşma oldu da adına hürriyet demişlerdi. Hey gidi günler heeyy Yaşasın hürriyet diye basardık nârâyı, dimi beybaba? Alimallah kılımıza dokunamazlardı... Şimdi bir de Cumhuriyet ilân edildi. Bu Cumhuriyet'in sonundakini biliyoruz: Hürriyet... 10 Temmuz yadigârı. Fakat bunun başındaki «Cummm» ne oluyor?

Ben bunu duyunca rengim attı. Adamı iyice sarhoş sandım. «Hele şöyle içeri gel de anlatayım» dedim. Matbaanın kapısından içeriye girdik. Koridorun ortasında durdum, adamın bu acaip süalinden kuşkulandığım için yüzüne dikkatli dikkatli baktım, hem de ne diyeceğimi düşünüyordum. Şükür aklıma geldi:

— Oğlum, dedim, sen ömründe havuza taş atmadın mı?

— Atttımm...

— Taş atılınca ne olur? Ne ses çıkar? Cummm değil mi? Sonra havuzda neler olur? Bir takım daireler... Bu daireler çoğalarak, büyüyerek kenara kadar dayanmaz mı? Tamam, işte havuz da hürriyete benzer... Cummm denince hürriyeti böyle daire daire büyültür, genişletir...

— Hah şöyle... Şimdi anladım, deyip uzaklaştı. Ben de Cumhuriyeti ona anlatmış oldum...

Atatürk'le Konuştum

● *Baştarafı 1 inci sayfada*

allerini mahkûm etmek için fırsat beklerler.»

— Atam, asıl içimizi yakan, oy avcılığına çıkan politikacıların gericilere gittikçe daha çok taviz vermeğe başlamalarıdır.

«— İrtica fikirleri güdenler muayyen bir sınıfa dayanacaklarını sanıyorlar. Bu, katiyen bir vahimedir, zandır. Terakki yolumuzun üstüne dikilmek isteyenleri ezip geçeceğiz. Yenilik vadisinde duracak değiliz. Dünya müthiş bir cereyanla ilerliyor. Biz bu âhengin dışında kalabilir miyiz?»

— Kalamayız. Bir takım politikacılar «demokrasi, çoğunluğun isteğidir» diyorlar. Böyle olunca yüzde yetmiş, sekseni okuma yazma bilmiyen yığınları gericiliğe doğru iterek devrimleri hergün biraz daha aşındırıyorlar.

««— Hiçbir iyi inkılâp hareketi görenler dışında ekseriyetin reyine müracaatla yapılmaz.

Uysal ve Asyaî itikatlara bağlı, sinsi ve sindirici hurafeler, köstekleyici yanlış itiyadlarla inhisarcı kuvvetlerin tesirine sürükleneblecek yığınlarda iyi inkılâplar için plebisit yapılamaz.»

— Milletimizin «esas unsuru» buyurduğunuz köylümüzün kalkınması için ne yapmalıyız?

«— Bir defa memlekette top raksız çiftçi bırakılmamalıdır. Bü yük çiftçi ve çiftlik sahiplerinin işletebilecekleri arazi genişliği, arazinin bulunduğu memleket bölgelerinin nüfus kesafetine ve toprak verim derecesine göre sınırlanmak lâzımdır.»

— Atam, Türkiyemizin çağdaş, ileri uluslar seviyesine yükselmesi için en çok neye muhtacız? Yabancı sermayeye mi, Avrupada okumaya mı, yalancı uzmanlara mı? Neye muhtacız?

— Denilebilir ki, hiçbir şeye muhtaç değiliz. Yalnız tek bir şeye çok ihtiyacımız vardır: Çalışkan olmak! İçtima' dertlerimizi tetkik edersek, aslolarak bundan başka, bundan mühim bir illet keşfedemeyiz. İllet budur. O halde ilk işiniz bu illeti esaslı surette tedayi etmektir. Milleti çalışkan yapmaktır. Servet ve onun tabiî neticesi olan refah ve saadet yalnız ve ancak çalışkanların hakkıdır.»

— Atam, umudumuzu nereye, kime bağlıyalım?

«— Bir adam ki büyük olmaktan bahseder, benim hoşuma gitmez, Bir adam ki, memleketi kurtarmak için evvelâ büyük olmak lâzımdır der ve bunun için bir nümune intihap eder, onun gibi olmayınca memleketin kurtulamıyacağı kanaatinde bulunur; bu, adam değildir.

İki Mustafa Kemal vardır. Biri ben, fâni Mustafa Kemal; diğeri milletin daima içinde yaşattığı Mustafa Kemaller idealidir. Ben onu temsil ediyorum. Herhangi bir tehlike anında ben ortaya çıktımsa beni bir Türk anadı doğurmadı mı, Türk analar daha Mustafa Kemaller doğurmayacak mı? Feyiz miletindir, benim değildir.»

— Meşaleler söndü. Ortalık karardı. Yirmi dört yıl önce boğazımda düğümlenen hıçkırık, göz pınarlarımda donan yaşlar boşandı. Ağladım.

OKUNAKLI YAZ

Öğretmenimiz, ödevlerimizi geri veriyordu. Ödev kâğıtlarının üstüne yanlışlarımızı yazmıştı.

Benim kâğıdıma yazdıklarımı bir türlü okuyamadım. Gösterdiğim arkadaşlar da okuyamadılar

Öğretmene,

— Efendim kâğıdıma yağdığınızı okuyamadım.. dedim.

Kâğıdı aldı, baktı, baktı, sonra,

— Ödevini okunaklı yazmanı söylemişim.. dedi.

Behçet SUSMAZ

— Ooo... Efendi hazretleri gene saçtraşı oluyor!...

RUS

Dünya Mizahından Örnekler

BİR HASTALIK HİKAYESİ

MİHAİL ZOŞCENKO

ÇEVİREN

MÜNİP KORUYAN

Duyduk duymadık demeyin, bundan böyle, bütün hastalıklarımı evde tedavi ettirmeğe karar verdim.

Şurası muhakkak ki, bir hastahanede tedavi görmek elbette daha iyidir, orada insanla daha fazla meşgûl olurıar. Hem oradaki yemekler de kalori bakımından daha zengindir. Buna rağmen, demin de söylediğim gibi benden artık paso; bir daha oralara ayak atarsam iki olsun.

Bu kararı vermeme sebep, başımdan geçen ufak bir vakadır.

Mide ülserinden bir hastaneye yatırıldım. Akrabalarım, hastanede derdime deva bulunacağını, çektiğim acıların dineceğini ümit ediyorlardı.

Fakat bu gayelerine asla ulaşamadılar: çünkü burası, benim zevkime hiç uymuyan gayet acayip bir hastahane idi.

Bir hasta oraya adımını atar atmaz, bir deftere ismi kaydolunur. Bundan tabii ne var diyeceksiniz: gelgelelim kazın ayağı öyle değil. Hasta bu sırada, karşısındaki duvarda şu ibare yazılı bir levhayı görmek bahtsızlığına uğrar: «Cenazelerin sevki saat 15 ile 16 arasında olur.»

Bunun öbür hastaları nasıl etkilediğini bilemem, ama ben bu ilânı okuduğum zaman, az kalsın hücceten ölecektim! Mesele malûm: ateşim yüksekti ve belki de vücudumdaki hayat çoktan sönüp gitmişti, belki de sadece bir pamuk ipliğine bağlı duruyordu. Zaten ölmem ufak bir bahaneye bakıyor. Derken birdenbire böyle yazılarla karşılaşıyorum.

Beni kaydeden adama, dayanamayıp sordum:

— Memur beyefendi, böyle tatsız yazıları ne diye duvara asarsınız? Böyle bir şey okumak her halde hastaların hiç hoşuna gitmiyecektir!

Memur mu yoksa hastabakıcı mı olduğu bir bakışta anlaşılmıyan adam, benim bu şekilde konuşmama şaşmış olacak ki!

— Hele şuna da bak, dedi. Herifin ayakta duracak hali yok, ateşinden nerdeyse ağzından istim kovuverecek, bir de kalkmış onu bunu tenkit ediyor! Sağlam bir insan olsaydın, hadi tenkit et derdim ama, daha ne olacağın belli değil ayol: mamafih, duvardaki levhada da yazıldığı gibi, seni saat on beş ile on altı arasında burdan posta edeceğim. Yani adaylardan biri sen olacaksın!

Bu hastabakıcıya ağzının payını vermeyi çok isterdim ama, ateşimin yüksek olması yüzünden onunla dalaşamadım Sadece dedim ki:

— Dua et, hastayım; yoksa senin gibi zibidiye dünyanın kaç bucak olduğunu gösterirdim. Hele bir iyileşeyim, yaptığın bu küstahlıkların hesabını o zaman sorarım sana! Hasta bir insana böyle sözler söylemek reva mı? Bunlar insanın maneviyatını büsbütün bozuyor.

Bir ağır hastanın, kendisile bu kadar açık konuşması adamı iyice şaşkına çevirdi, bunun için konuşmayı kesti. Tam o sırada, hemşire de koşa koşa yetişti. Hışımla bana dönerek:

— Hey hasta, dedi, benimle yıkama yerine gel!

Bu lâf müthiş ağırıma gitti.

— «Yıkama yeri» diyeceğinize «Hamam» deseniz daha iyi olmaz mı,dedim, ben beygir değilim ki, kendimi yıkatayım!

Hemşire,

— Tuhaf şey, dedi, hasta olmasına rağmen, halâ her şeyi ince eleyip sık dokuyor.. Böyle her şeye burnunuzu sokarsanız asla iyi olamazsınız.

Sonra beni alıp hamama götürdü ve bana, soyunmamı emretti.

Hiç sesimi çıkarmadan soyunmağa başladım. Tam o sırada, birden bire, banyo teknesinin içindeki sudan bir baş çıktığını gördüm; suyun içindekinin ihtiyar bir kadın olduğunu farkettim. O da herhalde bir hastaydı.

Hemşireye,

— Beni nereye sürükleyip getirdiniz, a it oğlu itler, dedim. Doğruca kadınlar hamamına, değil mi? Baksana burda biri yıkanıyor ayol!

Hemşire,

— Bu, dedi, sadece ihtiyar, hasta bir kadın. Merak etmeyin sizi rahatsız etmez! Ateşi yüksek olduğu için, hiç bir şeyin farkında değil. Bunun için hiç çekinmeden soyunun. Siz soyunurken biz ihtiyar kadını çıkarır, tekneye de temiz su doldururuz.

— Moruğun bir şeye aldırdığı yok ama, belki benim var, dedim. Sizin teknenizde yüzenleri gördükten sonra, doğrusu yıkanmaktan nefret ettim!

Birden bire hastabakıcı göründü:

— Ben, dedi, ilk defa böyle keyf ehli bir hastaya çattım. Şimdiye kadar burdan hoşlanmıyan bir bu utanmaz herif oldu. Vay efendim, onu istemezmiş, bunu beğenmezmiş. Ölmekte olan ihtiyar bir kadın banyo alıyor, beyefendinin buna canı sıkılıyor! Kadının belki de kırk derece ateşi var, hiç bir şey duyduğu yok, her şeyi hayal meyal farkediyor. Vaziyetine bakılırsa, bu dünyada beş dakikalık ömrü kalmış, kalmamış. Mamafih, kendini bilmez halde gelen hastalar çok daha hoşuma gidiyor! O zaman her şey yolunda gidiyor; onlar her şeye eyvallah derler ve bizimle tartışmalara kalkışmayı akıllarına bile getirmezler..

O sırada, banyo teknesindeki ihtiyar kadın elini sallıyarak:

— Beni sudan çıkarın, yoksa kendim sürüne sürüne çıkar, sonra da topunuzun canına okurum! dedi

Hemen kadının yanına koştular, bana da soyunmamı emrettiler. Ben soyununca, tekneye sıcak su akıttılar ve içine girmemi söylediler.. Artık tabiatımı iyice bildikleri için, bir daha bam telime basacak bir söz söylemeyip seslerini kıstılar.

Yıkandıktan sonra, vücudüme hiç gitmiyen koca koca çamaşırlar verdiler. Bana kızdıkları için ve kasten, böyle acayip çamaşırlar verdiler diye düşünüyordum; fakat daha sonra, bunun onlarca her zaman yapılan tabii bir hareket olduğunu öğrendim. Kaide itibariyle, ufak hastalara çok büyük, iri hastalara ise çok küçük gömlekler verilmekteydi.

Benim çamaşırlarımın, diğerlerininkinden çok daha iyi olduğu anlaşıldı. Hastahanenin damgası, benim gömleğimin kollarında bulunmaktaydı ve umumî görünüşümde bir bozukluk ve acaiplik meydana getirmiyordu. Oysa öteki hastalarda bu damga ya göğüste, ya da sırtta bulunuyordu. Adamlar ortalıkta damgalı eşek gibi dolaştıkça benim sinirlerim bozuluyordu, ama ateşim gitgide yükseldiği için, buna üzülecek ve kızacak halim olmadı.

Sonra beni, çeşitli hastalıklardan yatan hemen hemen otuz kişinin bulunduğu ufak bir koğuşa soktular. Bunlardan bir kaçının ağır hasta olduğu açıkça görülüyordu Ötekileri artık iyileşmeğe yüz tutmuşlardı. Bir kaçı ıslık çalıyor, diğerleri ise dama oynuyordu. Bazıları da koğuşları dolaşıyor ve yatakların başuclarındaki levhalarda yazılı olanları hecelemeğe çalışıyorlardı.

Hemşireye dedim ki:

— Ben herhalde yanlışlıkla tımarhaneye gelmişim. Eğer öyleyse, bana önceden söyleyin. Her sene hastahanede yatarım, fakat hiç bir yerde böylesini görmedim. Yattığım hastahanelerin hepsinde sessizlik ve intizam vardı, sizinkisi işe tıpkı bit pazarına benziyor!

— Anlaşılan, dedi, size özel bir oda vermemizi, yanınıza da sinekleri ve pireleri yakalıyan bir bekçi koymamızı istiyorsunuz, değil mi?

Bunun üzerine, bağırarak başhekimi çağırmağa başladım. Fakat onun yerine yine o hastabakıcı çıkageldi. Pek perişan bir haldeydim; muhakkak aklımı kaybettiğimi sanacaktı.

Sanırsam, ancak üç gün kadar sonra kendime gelebilmişim.

Hemşire diyordu ki:

— Doğrusu beygir gibi kuvvetli bir bünyeniz varmış. Her şeyi atlattınız. Farkına varmadan, sizi açık pencerenin önüne koymuşuz, buna rağmen, hiç umulmadığı halde sıhhatiniz düzeldi Eğer yatak arkadaşlarınızın yanına sokulmazsanız, size şimdiden geçmiş olsun diyebilirim.

Vücudüm bütün hastalıkları yenmişti; hastaneden çıkmama pek az kalmıştı ki bu sefer de bir çocuk hastalığına tutuldum, yani boğmaca oldum.

Hemşire,

— Hastalığı muhakkak bitişik binadan aldınız, dedi, orada çocuk pavyonu var. Herhalde dalgınlıkla, hasta bir çocuğun çatal ve kaşığını, ya da bardağını kullandınız. Ve hemen de hastalığı kaptınız!

Vücudüm büyük gayret sarfederek bununla da başa çıktı ve bir süre sonra iyileştim. Sonunda hastaneden çıkınca, doğru eve döndüm.

İlerde yine hasta olursam, bu sefer tedavimi evde yaptıracağım.

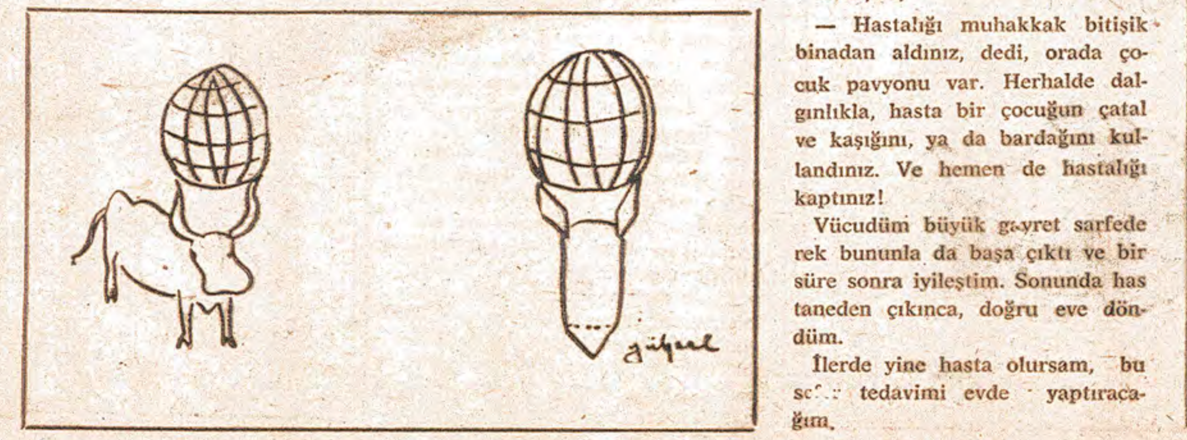

AZIZ NESİN'in beş kitabı bir cilt içinde.

KAZAN TÖRENİ.......................... (yedi yabancı dile çevrilmiş, uluslararası yarışmada birincilik kazanmış kitap.)

BİR KOLTUK NASIL DEVRİLİR? (Bütün eleştirmenlerin beğendikleri bir mizah şaheseri.)

HOPTİRİNAM................................ (Güldürücü ve düşündürücü en gülçü siyasî yergiler.)

AZİZNAME.................................... (Her okuyanın ezberlediği, dillerde dolaşan taşlamalar.)

AZ GİTTİK UZ GİTTİK................. (Aziz Nesin'in en güzel fıkralarından seçmeler.)

Bu beş güzel kitap çok nefîs bir cilt içinde toplanmıştır. Her kitap Aziz Nesin'in değişik türde yazılarının en iyi örneğidir.

Beş kitap, nefîs bir cilt içinde, 512 sayfa, Fiatı: 15 lira.

Ödemeli olarak gönderilir: Karikatür Yayınevi, Nuruosmaniye, Gazi Sinan Paşa Sok. No. 12 — İstanbul

REKLAMLAR İÇİN EN İYİ VASITA GAZETE VE DERGİLERDİR.

GAZETE VE DERGİLER İÇIN DE EN GÜVENİLİR ARACI YENİ AÇILAN ERZURUM VE DİYARBAKIR ŞUBELERİYLE BASIN İLÂN KURUMU'dur.

GENEL MÜDÜRLÜK : İSTANBUL, Türk Ocağı Cad. No. 1 Kat 3 Telefon: 22 43 84 — 22 43 85

ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ : İSTANBUL Türk Ocağı Cad. No. 1 Kat 3.

ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ : ANKARA, Ulus İşhanı «E» Bloku Kat 2 No. 41 Telefon: 10 58 17 — 10 57 87

ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ : İZMİR, İkinci Kordon Mimar Kemalettin Cad. Küçük Kardiçali Han Telefon: 23911 TELGRAF: BASIN KURUMU

ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ : ADANA, Abidin Paşa cad. Remo İşhanı No. 46

ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ : BURSA, İnönü cad. Aysan Han No. 20 Telefon: 2552

ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ : Diyarbakır, İnönü Cad. İşmenhan kat 2, No : 22

ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ : ESKİŞEHİR, Porsuk İşhanı Kat 2 No. 1

ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ : Erzurum, Belediye binasında.

ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ : KONYA, İstanbul Cad. Yusufağa Sokak Terzioğlu Pasajı No. 1

ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ : ZONGULDAK Amele Birliği Pasajı No. No. 15/16 Telefon: 2038

(Basın 16159 — 095)

OLAYLAR-Alaylar

AKİF EFENDİ BIYIKLA OYNAMA

HUZURU BOZANLAR

BİRİNCİ Kovalisyon Kabinesinin A.P.'li Başbakan Yardımcısı, şimdiki bağımsız senatör Akif İyidoğan, Senatoda şöyle demiş :

«Bu şartlar altında tavuklar yumurtlamaz, arılar bal yapmaz!»

Tavuklar yumurtlamasa da bizde ne cevherler yumurtlayacak politikacılar hiç de az değildir, hiç de altın yumurtlayan tavukları aratmazlar.

Sayın Akif İyidoğan'ı böyle kötümser yapan neymiş acaba?

Huzursuzlukmuş... Hani siyasî suçlulara (ve tabii yalnız Yassıada suçlularına) af çıkınca huzur gelecekti... A.P.'lilere bakarsanız, af kısmî olduğu için, huzur da nisbî gelmiş. Kısmî affa misbî huzur... Al gülüm ver gülüm hesabı... Tam huzur isteniyorsa, ne yapılması gerektiğini, Akif İyidoğan'ın sözlerinin gazetelerde çıktığı gün Son Havadis gazetesi manşetinde şöyle bildirdi :

«Adana'daki siyasî mahkûmların da affı ile bir hata düzeltilmiş olacak.»

«Huzurun gelmesi için Tasvir de şöyle manşet veriyor :

«Eski Demokrat Milletvekillerinin kararı : Devlet Radyoları dâva ediliyor!»

İşte bunu... Huzurun gelmesi için hatayı düzeltmekten başka hiç bir çare yoktur. Bir genel af, ama yalnız Yassıada Mahkûmlarına. Ondan sonra iade-i muhakeme... Ondan sonra gelsin yeni seçimler. Daha sonra bu hatayı kimler yaptılarsa tut kulaklarından ver mahkemeye... Bak gör o zaman, memlekete bir huzur gelir, bir huzur gelir ki tadından yenmez...

AYILAR

Almanya'da bulunan Türk kadın işçilerinin lojmanına Alman işçiler dayanıp «Türk kadını isteriz!» diye bağırıyorlarmış.

Bu çirkin olaya her Türk gibi kızan Arif Nihat Asya, Yeni İstanbul'da «Ayılar» başlığı altında şöyle yazmış:

«Ulan serseriler, ulan eşekler, hiç mi medeniyet görmediniz, kadın böyle mi istenir? Pırasa mı istiyorsunuz, lâhana mı?»

Pardon, ne diyor bu Arif Nihat Asya? Yani ona göre de kadın istenir bir canlı maldır ama böyle istenmez İsteme nin biçimini beğenmemiş; kadın pırasa değilmiş..

Belki okuduğumuzu anlamamışızdır, Arif Nihat Asya'nın yazısına devam edelim:

«Ulan hödükler, babayiğitlik meyhanede kafayı çektikten sonra, gelip elin kapısını tekmelemek midir?

Ulan, Türk kadını bizden arttı da size mi kaldı?»

Bunlar ne biçim söz? Ustelik bu Arif Nihat Asya'nın şair olduğu da söylenir, şairmiş.. Bir aydın, bir yazar, bir şair, Türk kadınını böyle mi savunur? Kadın, yataklık bir canlı mal, bizim erkeklerden artmaz ki, yabancıya kalsın..

Olmaz, belki yine yanlış anlamışızdır. Devam edelim:

«Ulan kütükler, iki kadeh yuvarlamakla, siz de kendinizi erkek mi sandınız?

Ulan ne idüğünü bilmezler, sizin yaptığınızı M.D.O. bile yapmaz.

Ulan yabanın domuzları, önce adamlık öğrenin, sonra kadın istemeğe kalkın!

Ulan palyaçolar, oraya bir gelirsem, kapı tekmeliyen ayağınızı elinize veririm sizin!»

Bunlar ne ağzı? Ne biçim söz bunlar? Denilecek ki, onlar Arif Nihat Asya'nın deyişiyle o «Ayılar» böylesinden anlarlar İyi ama, onların kadın anlayışıyla, Arif Nihat Asya'nın kadın anlayışı arasında biz öyle büyük bir ayrım göremedik. O gazetenin üslubu ile «Kulağını eline veririm», «Elimin tersiyle bir şamar atarım», yok «oraya gelirsem ayağınızı elinize veririm» gibi kuru kabadayılıklara elin oğlu «Carrt kabakâğıt!» der. Ne Türk kadını, ne kadın budur, ne de böyle savunulur..

GÜNÜN ANSİKLOPEDİSİ

Adam Smith kimdir ve liberalizm nedir?

1962 Atatürk Türkiyesini idare eden politikacıların beynine ışık tutmuş ve kellelerine nur saçmış olan Adam Smith, 18 inci yüzyıl sonlarında yaşamış (1723 - 1790) ve bundan yüz yetmiş iki sene evvel vefat etmiş bulunan bir İngiliz iktisatçısıdır. 1723 de İskoçya'da doğmuş olduğu halde 1962 de Maçka'da oturanlara tesir etmiştir.

Yeniçeri ağasının Köprü'de karşılaştığı Yahudiyi yakasından yakalayıp «Ulan Yahudi, Hazret-i İsa'yı çarmıha germişsiniz!» diye bağırarak palasını çekmesi üzerine, Yahudinin «Aman Ağam, o iş bin yedi yüzyıl evvel olmuş» demesiyle Yeniçerinin de «Ne zaman olursa olsun, ben daha yeni duydum!» diyerek Yahudinin kellesini uçurması gibi, bizim allame-i cihan ve dümbelek-i pehlivan olan politikacılarımızın da iki yüzyıl evvelki Adam Smith'den daha yeni haberleri olduğu için, cankurtaran simitine sarılır gibi Adam Smith'e sarılmışlardır.

Glaskov ve Oksfort darülfünunlarında tahsil eyleyen Adam Smith Edimburg darülfünunda hocalık etmiş ve kırk yaşındayken hocalığı bırakıp bir asilzâde çocuğuna takılarak, bizim politikacıların özel sermaye çocuklarından istifade ettikleri gibi, o da asilzâde çocuğu ile beraber Fransa'yı ve İsviçre'yi gezmiştir.

Düklerle, kontlarla ve lortlarla arayı uyduran Adam Smith, 1746 da memleketine dönünce liberalizmin temel kitabı olan «Milletlerin mangırı bulma ve küpü doldurma ve dünyalığı düzme yolları - Le röşerş sür la natür e la koz dö la, zamazingo» isimli eserini neşretmiştir.

Klasik liberalizmin pederi olan Adam Smith, bugünkü özel sermaye evlâtlarının da aile dostu ve beybabası addedilir. Adam Smith'in şu sözü meşhurdur : «Lesse passe, lesse fer!» Mana murad olundukta «Koyver geçsin, tutma yapsın, bırak etsin!» demektir.

«Serbestî Mezhebi» denilen liberalizm esaslarının hülâsası şudur :

- **İş bölümü : Kimse çizmeden yukarı çıkamaz ve herkes ayağını yorganına göre uzatacak!**
- **Her koyun kendi bacağından, her öküz kendi boynuzundan asılır ve herkes kendi paçasını kurtarır!**
- **Gemisini kurtaran kaptandır ve kör, eline geçirdiğini okşar.**
- **Kılıç kuşananın, iş becerenin; becerebilene aşkolsun!**
- **Zengin arabasını dağdan aşırır; yoksul düz ovada yolunu şaşırır.**
- **Parayı veren düdüğü çalar. Gerisine güvenen borazancı başı olur!**
- **Hak değirmende bulunur ve altta kalanın canı çıkar!**

BIYIKLAR OLMASA

AKIF İyidoğan ve onun gibi düşünenlerin asıl huzurunu bozan ne şu, ne de bu, ille de bıyık... Bıyıklar, her nedense sinirlerini bozuyor, huzurlarını kaçırıyor adamların. Her şey bir yana, ama o bıyıklar...

Bakınız, bu şartlar altında tavukların bile grev yapıp yumurtlamıyacaklarını söyliyen sayın Akif İyidoğan ne buyuruyor :

«Stalin bıyıklı toplulukların yerleştiği cemiyetlerde ne huzur kalır, ne plân!»

İyice anlaşılıyor ki, bu zevatın huzurlarını bozan bıyıktır, başka şey değil... O bıyıklar olmasa, gör sen huzuru...... Pekiy, kimdir Akif İyidoğan beyin huzurunu bozan bıyıklı? Eski Kovalisyonun eski Başbakan Yardımcısı her nedense ad vermiyor, bıyıklıyı açıklamıyor, ama onunla ağız birliği eden gerici gazetelerin gerici yazarları daha önce rüyalarına giren bıyıklardan söz etmişlerdi : Türkiye İşçi Partisi Başkanı Mehmet Ali Aybar'ın bıyıklarından, her nedense hazzetmediler, o bıyık hoşlarına gitmedi. Belki de onlar badem bıyıklı Douglas bıyıklı, ya da palabıyıklı birini tercih ederlerdi.

Ama bay İyidoğan'ın hoşlanmadığı bıyık değil, bıyığın biçimi... O, Stalin bıyıklarından hoşlanmıyor.

Bir kere TİP Başkanının bıyıkları hiç de Stalinin bıyıklarına benzemez ya, diyelim ki benziyor; ne çıkar bundan?... Besbelli bay İyidoğan, araya Stalin'i de karıştırıp, etrafa korku ve dehşet salacak... Bu türlü oyunlar, onların takımlarının eski düzencilikleridir. Aybar bıyıksız olsaydı, o zaman da bu düzenciler şöyle diyeceklerdi :

«Kruşçef gibi bıyıksız toplulukların yerleştiği cemiyetlerde ne huzur kalır, ne plân...»

Bay İyidoğan'ın amacı açık, onun bunun bıyığı ile oynayıp huylandırmak...

Binlerce üyesi olan kanun himayesindeki meşru bir partinin başkanına, Stalin bıyıklı diye lâf dokundurmanın siyasî terbiyeye uygun olup olmadığına karar vermeyi aklı başında olanlara bırakırız.

Adını söylemediği halde neden «Stalin bıyıklı» sözünü Aybar'a yorduğumuz sorulursa, hemen söyliyelim ki, Akif efendi bu bıyıklarla oynayanların ilki değildir. Eğer TİP Başkanını kasdetmiyorsa biz ona soruyoruz :

Özel sermaye çocuğunun destanı

Ben özel sermaye evlâdıyımdır,
Babayasa gibi yasam olmalı!
Sam Amca denilen herif dayımdır,
Mangırı koyacak kasam olmalı!

*

Sığamam her yere, göbekliyimdir,
Çok geniş koltuğum, masam olmalı!
Giden ağam ise gelen beyimdir,
Gelenden gidenden parsam olmalı!

*

Her dine girerim, dindarım gayet,
Denizi aşırtan Musa'm olmalı!
Dar yerde sıkışıp kalırsam şayet,
Göklere uçurtan İsa'm olmalı!

*

Sır'at köprüsünden geçerken sırtta,
Elimde de altın âsam olmalı!
Cennet dedikleri öteki yurtta,
Birkaç yüz bin dönüm arsam olmalı!

*

Çalışan herkesin alınterinden,
Benim aslan payım, hissem olmalı!
Bozguncu aydının, aman, şerrinden,
Bankalarda saklı kesem olmalı!

*

Ne çıkar yoksa da işleyen kafam,
Direk gibi kalın ensem olmalı!
Sâyelerindedir sürdüğüm safam,
Sömürdüklerim sersem olmalı.

*

İşim alıp satmaktır... Yüzde bin kârım,
Satmasam olmalı, satsam olmalı!
Siyaset denilen pazarda varım,
Namus üzerine borsam olmalı!

*

Yüzüme tükürsen yağmurdur derim,
Utanmamak gibi hassam olmalı!
Başıma edilse uğurdur derim,
Ancak menfaatim tasam olmalı!

— Stalin bıyıklı dediğin kimdir?

Siz Türkiyemizin kaderine, ya da kadersizliğine bakınız ki, söyliyecek dişe dokunur tek sözleri olmayan bugünkü politikacılar, başka uğraşacak şey bulamadıklarından onun bunun bıyığıyla uğraşıyorlar. Türkiye'deki huzursuzluğun asıl sebebi de işte budur.

AZİZ NESİN'DEN

BİR HİKAYE

Evet! Evet! Evet!

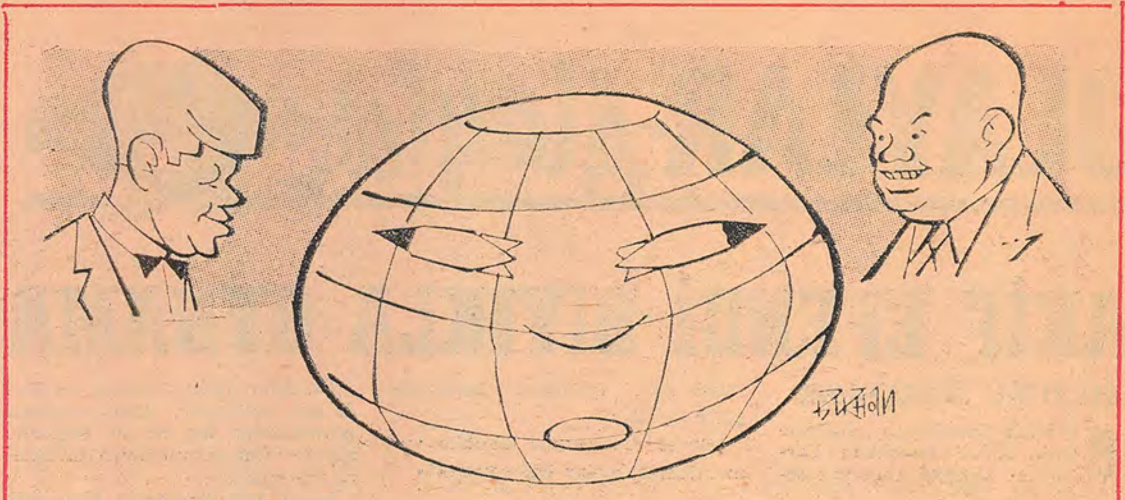

ŞEHLA

Akademi'nin «Şark Tezyinat» bölümüne gittiğim sıralarda, yani yirmi beş yıl önceleriydi. Afiş bölümünden bir öğrenciyle arkadaş olmuştuk; Güney illerinden birinden esmer, kısa boylu, sağlam yapılı bir gençti. Aynı yaşlardaydık, yirmi üç, yirmi dört.. Öyle uzun boylu, sıkı fıkı da arkadaşlık yapmadık. Arkadaşlığımızın nasıl başladığını da şimdi iyice hatırlıyamıyorum. Galiba bizim bölümden bir kız öğrenciyle ilintisi yüzünden tanış olmuştuk. O kız, incecik, körpecik, kumral, tatlı, sevimli, katkısız bir İstanbul kızıydı. Hani bir kış sabahı uyanır, sokağa çıkarsınız ki yerde inceden bir kar, tertemiz, lekesiz bir kar.. Sabah mavisinin soğuk buğulu tülüne örtünmüş lekesiz kar ayaklarınızın altında çıtır çıtır eder de, üstüne basmaya kıyamazsınız. Ben o incecik kumral İstanbul kızını, işte bu lekesiz sabah karına benzetirdim. Ne de iyi huyduydu. Dişiliğini hiç duyurmadan rahatça konuşulabilen bir kızdı.

Kızı böyle övdüğüme bakıp da bir gizli gönül bağım olduğunu sanmayın. Ben o sıra, buruksu tadlı turfandalara değil, koparma zahmeti olmayan olmuş meyvalara düşkündüm.

Afişçi de, gözlerinden içi okunan, özden bir gençti, ya da bana öyle gelirdi. Afiş bölümünü bitirince, birgün o kızla evleneceklerini söyledi. Gerçekten sevindim buna. İkisi, uygun bir kompozisyon gibi geldi bana: Biri incecik, öteki kalıncık, biri kumral, biri esmer..

Evlendiler. Afişçi karısını da kendi güney iline götürdü. Ondan sonra ya bir, ya iki kere görüşmüştük, yirmi beş yıldır bir daha görüşemedik ama, zaman zaman hatırlardım onları..

Gel zaman git zaman, bir yurt gezisine çıktım. O güney iline de uğradım. Ama aradan yıllar geçtiği için afişçinin o ilde oturduğunu unutmuştum bile..

O güney ilinde olmadık işler, serüvenler geldi başıma. Kaldığım otelde,

— Kahrolsun Hasan! diye bağrışmalarla uyandım. Pencereden baktım, otelin kapısı önünde sokağı yüzlerce kişi doldurmuş, bana «Kahrolsun Hasan!» diye bağırıp duruyor. Bir saat kadar bağırıp gittiler. Oysa, o ilde beğenilecek ya da beğenilmiyecek her hangi bir davranışta bulunmamış bir söz söylememiştim. Olur a, bir takım insanlar, diyelim yolda yürüyüşümü beğenmiyebilirler. Oysa yeni geldiğim şehirde daha gezip yürüyecek vaktim olmamıştı. İşi vurdum duymazlığa getirmiyeyim; belli ki bunlar benim yazılarımı beğenmeyen, düşüncelerime karşı kişiler. Onun için,

— Kahrolsun Hasan! diye bağırışıp, beni «İstenmiyen» adam» ilân ediyorlar.

Sokağa çıktım, çıkmamla kalabalık toplandı:

— Kahrolsun!.. Git burdan! Defol memleketimizden!..

Ulan bu memleket, babanın çiftliği mi? O yana gidiyorum üstüme yürüyorlar, bu yana dönüyorum bağırıyorlar, şu yana sapıyorum arkamdan geliyorlar.... Lokantaya giriyorum öyle, kahveye gidiyorum öyle, sokakta geziyorum öyle.. Yabansı yabansı bakışlar, düşman düşman gülüşler, sulu sulu alaylar, lâf atmalar.. Arada bir de birkaç bin kişi toplanıp bağırıyor.

Benim de inadım tuttu mu.. O ilde birgün kalıp dönecektim oysa, onlar böyle yapınca kaldım. Kendilerine haber de gönderiyorum:

— Ben böyle gürültüden korkmam, patırdıdan yılmam.. Onlar bu sokak yaygarasına devam ettikçe burda kalacağım, bir yere gitmem..

Gerçekten de böyle düşünüyorum. Üstelik «Ah param olsaydı da şurda bir ev alıp yerleşseydim» diye içimden geçiriyorum; paranın gözü körolsun!

Oysa bana bu ilden pek çok okur mektup gönderir, şöyle hayranız sana, böyle tutkunuz, derler, yiğitsin, yamansın, özün sözün bir diye yazarlar, hiç olmazsa bir kaç günlüğüne konukları olmamı isterlerdi. Kendilerinden yüzlerce mektup aldığım bu adamlar nerde? Biri de çıkıp «Merhaba!» dese avunacağım. Evet, yarım ağızla bu olanlardan üzüntü duyduklarını bildirenler yok değil ama, onlar da bu ilin itibarını kurtarmaya çalışıyor. İçten konuşacak bir kişi, bir eski tanış bulamıyorum, koca şehirde yapyabancı kalakaldım. Bir gün geçti, iki gün, üç gün geçti.. Hayır, bu patırtı dinmedikçe ben burdan bir yere gitmem.. Sokaklarda «Kahrolsun Hasan!» uğultuları..

Oraya gidişimin dördüncü günüydü, nasıl olduysa, yirmi beş yıl önceki arkadaşım afişçinin orada olduğu birden aklıma geldi. Hem de onları merak ediyordum. Yirmi beş yılda kimbilir dört mü, beş mi, altı mı çocukları olmuştu.. Ben bu biçime, daha doğrusu biçimsizliğe girdiğime göre, ya onlar nasıl olmuşlardı? O incecik, kumral İstanbul kızı, bu ilde yirmi beş yılda nasıl bir kılığa girmişti? Örneğin yirmi beş yıl öncenin güzellik kraliçesi, boğuk ses çıkaran düdükleri bir tuluma mı dönmüştü. Evet, afişçi arkadaşımı arayışım, daha çok işte bu merakımı gidermek içindi. Onları mutlu görürsem, ben de mutlanacaktım. Elbet beni evine götürecekti, çocuklarını görecektim. Onun evinde yadırganmayan bir insan rahatlığıyla oturacaktım.

O ilde çıkan bir gazetenin idarehanesindeydim. Gazeteci arkadaşlarımdan birine,

— Bu kuru gürültüler böyle devam ederse, ben burda yerleşir kalırım, evime bile gitmem.. dedim,

Sonra eski afişçi arkadaşımı tanıyıp tanımadıklarını sordum. Tanıyorlardı. Belki de o ilde yadırganmış yalnız kalmış bir insan olarak bir dayanak bulmanın umuduyla biraz da övünmek için,

— Geldiğimi duyunca, ah, ne kadar sevinecek, sürpriz olacak... dedim, sonra da aradan geçen yirmi beş yılı düşünerek,

— Belki unutmuştur beni, dedim, ama hatırlarsa çok sevinir, koşar gelir. Hadi telefon edelim.

Gazeteci kendi masasındaki telefondan, afişçinin numarasını çevirdi. Telefon hattı yanında duran başka bir telefona paralel bağlı olduğu için, bana,

— Açın telefonu, konuşun.. dedi.

Bir yandan da Afişçi arkadaşıma telefonda şöyle diyordu:

— Sana bir sürprizim var.. Bak, kiminle konuşacaksın..

Böyle dedikten sonra telefonu kapatmadı, yani benim afişçiyle konuşmamı o da dinliyecekti. Her halde merak ediyordu konuşmamızı. Kulağı telefonda, duyacaklarına hazırlık olarak yüzü gülümsüyor bana da,

— Sesinizi duyunca amma şaşıracak.. diyordu.

Ben başladım telefonda konuşmaya. Önce adımı sorup, aradığım o olup olmadığını sordum. Tek kelimeyle cevap verdi:

— Evet.

Sonra kendi adımı söyledim, bir dakika susuştan sonra,

— Evet.. dedi.

Çok soğuk bir «evet». Bozuldum. Bir daha adımı söyledim. O da bir daha,

— Evet.. dedi.

Belki beni tanımamıştır diye,

— Beni tanımadın mı? dedim.

— Evet .

Yoğum bir bataklığa taş atılınca nasıl tek düzeli tok bir ses çıkarsa, işte o sesle «evet» diyor. Ne yapacağımı, ne söyliyeceğimi şaşırdım.

— Beni tanıdın, değil mi? diye bir daha sordum.

— Evet... dedi.

— Hani akademide beraberdik.

— Evet .

— Demek hatırladın?

— Evet .

nsan konuşmuyor da karşıdan yalnız «evet» demesini bilen robotun madeni sesi geliyor:

— Evet..

— Aradan yirmi beş sene geçti.

— Evet..

Paralel telefonda gazeteci dinlemese çat diye kapat telefonu.

O da dinlediği için büsbütün bozuldum, şaşaladım. Hay Allah benim belâmı verseydi de aramasaydım.

— Hanımın nasıl, iyi mi?

— Evet..

— Sen de iyimisin ya?.

Yanılıp da da başka bir kelime çıkmıyor ağzından. O da bana bir şey sorsa, teşekkür edip telefonu kapatacağım. Konuşmamızı telefonda dinleyen gazetecinin yüzüne baktım; Onun yüzündeki gülümseyiş de donmuş.

— Çocukların var mı?

— Evet..

— İşlerin de iyi ya?

— Evet..

Papağan olsa, ikinci bir kelime ezberler de söylerdi.

— Benim buraya geldiğimi duymuş muydun?

— Evet...

— Yaa!..

— Evet..

— İstanbul'a hiç gelmiyor musun? Bana uğramadın.

— Evet..

— Yirmi beş yıldır görüşemedik..

— Evet..

Söyliyecek söz de bulamıyorum terbiyesizlik olur diye telefonu da kapatamıyorum.

— Hadi Allasmarladık...

Yine,

— Evet... demez mi!

Elim düştü, telefonu yavaşça kapattım. İdarehaneden çıktım, doğru otele.

— Uçak ne zaman İstanbula? diye sordum.

— Yarın akşam.. dedi otel kâtibi.

— Otobüs.

— Akşam üstü, iki saat sonra.

— Tiren?

— Yarım saat sonra Ankara'ya tiren var.

Bavulumu bir faytona atıp istasyona geldim, tirene bindim.

Uzun zaman o şehirden gitmeye niyetim yokken, niçin hiç kimseye Allaahısmarlık demeden tirene binip birden ordan ayrıldığımı kimse de bilmedi.

Dört önemli kitap sunuyoruz:

Beş romancı Tartışıyor

Bu kitap, Türk Edebiyat tarihinin en önemli belgesi olacak değer ve niteliktedir. Ünlü beş Türk romancısının bir açık oturumdaki, köy romanı ve köy sorunları üstüne tartışmaları ses makinesine alınmış ve oradan yazılarak bu kitap yapılmıştır. Bu açık oturumda tartışan beş romancı şunlardır:

KEMAL TAHİR, ORHAN KEMAL, MAHMUT MAKAL, FAKİR BAYKURT, TALİP APAYDIN.

Bu önemli kitabın fi... 3 lira.

PABLO NERUDA'DAN SEÇME Şiirler

Günümüzün büyük, gerçekçi şairlerinden Şili'li Pablo Neruda'nın en güzel şiirleri seçilerek bu kitaba alınmıştır. Özgürlük savaşçısı ve emekçi sınıfın şairi Pablo Neruda'nın Türkiye'de çıkan ilk kitabıdır. Kitabın başında Neruda'nın hayatı anlatılmaktadır.

Fiyatı: 3 lira

Son perde

Değerli yazar Burhan Arpad'ın yazdığı bu çok ilginç kitapta, sahnelerimizde yıllarda seyircilerini güldüren usta halk sanatçısı Komik Naşit Bey'in hayat hikâyesi vardır.

Fiyatı: 3 lira

Sürgün ve Krallık

1958 yılı Nobel Armağanını kazanan ve 1960 da bir otomobil kazasında ölen ünlü Fransız yazarı Albert Camu'nün en güzel hikâyeleri bu kitapta toplanmıştır. Hikâyeleri çevirenler: Teo, Cevat Çapan, Selâhattin Hilâv, Asım Bezirci. Ayrıca kitapta Adnan Benk'in çevirdiği Jean Paul Sartre'ın bir ön sözü vardır.

Fiyatı: 3 lira

Bu kitapları ödemeli olarak isteyebilirsiniz

DÜŞÜN YAYINEVİ - Cağaloğlu, Gazi Sinan Paşa Sok. No: 12 İSTANBUL

DEMOKRASİCİLİK OYUNU

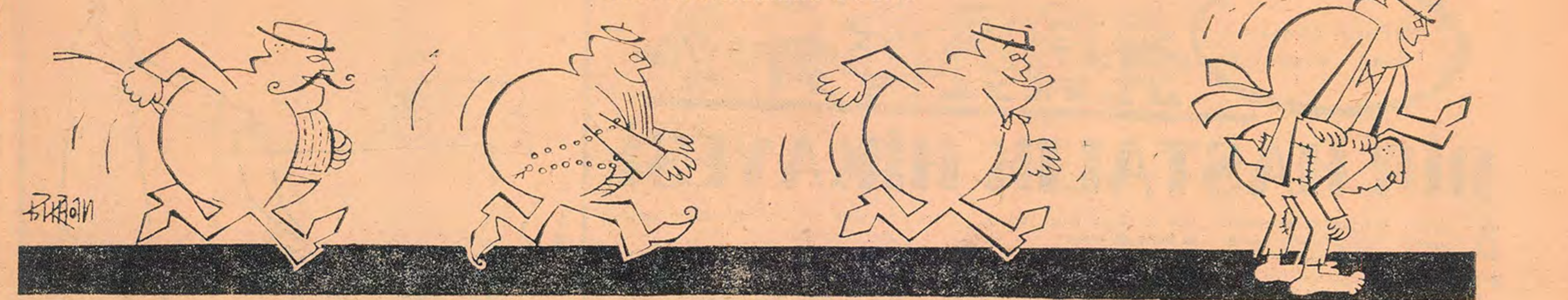

PİS GUMONİS

Hüseyin KORKMAZGİL'den Bir hikâye

O... fırçalayan çırağa bir yirmibeşlik verdi, «hadi eyvallah» deyip çıktı berberden. Bir sıkıntı vardı içinde. Oysa, tıraş oldu mu tüy gibi hafiflerdi. Şeker Bayramına çıkmış çocuklar gibi orasını burasını yoklıya yoklıya, sağına soluna selâm dağıta dağıta, muhtar olduğuna şükrede ede yürür, dükkânlara uğrar, kahveleri dolaşır, bu baştan topladığı dedikoduyu, öte başta satar, dünyanın gidişine değgin yorumlarda bulunurdu. «Politikadan hazzetmem» derdi ama, politikadan başka da konuştuğu yoktu.

Püskülünün ucu gümüşlü sarı kehlibar tespihini sol elinden sağ eline aktardı, öksürdü, Yakup Beylerin mağazasından yana bakarak, paytak paytak yürümeğe başladı. Mağazanın önünden geçerken göz ucuyla içeri baktı, «çıksınlar da öyle gireyim» diye düşündü. Köşeyi dönünce yelek cebinden saatını çıkardı, «saat tam 10.35» diye söylendi.

— Ahmet efendi, saatın kaç?

Bakkal Ahmet efendi bir eliyle köstegi toplarken, öteki eliyle saatini çıkardı.

— Ona beş var, dedi. Hattâ beş buçuk var. Ne marka seninki?

— Ona beşbuçuk mu var dedin? Bu hesaba göre, bizim saat tam yirmi dakka ileri, öyle mi? Kaça kaç var dedin? Ona beşbuçuk mu? Yani kırk dakka mı ileri? İmkânı yok! Senin saat yanlış. Eğer doğru gitmesin, taşa çalarım ben bu saati.

Söylenerek yürüdü, mağazanın önünden bir yol daha geçti. Bir kişi kalmıştı içerde. «O da çıksın da gireyim» diye düşündü. Dönüşte kimse kalmamıştı mağazada, kaşlarını indirdi, tespihini yelek cebi hizasında tutarak girdi mağazaya.

— Buyur bakalım muhtar efendi, dedi Yakup bey'in oğlu. İnşallah iyi haberlerin vardır bugün..

Muhtar, koltuklardan birine bıraktı kendini:

— Bizde haber çoktur amma, işe yarar haber yok Orhan Bey, velâkin bugün benim kafamın içi karman - çorman. Esbabına gelince..

Orhan Bey sipsivri bir dikkatle iğildi muhtara doğru:

— Hayrola?

Muhtar çevresine bir göz attı:

— Bizi dinleyen yok, değil mi?

Orhan Bey daha bir dikkat kesildi:

— Yok canım, ne münasibet... Eee, hayrola? Sen de bugün bir iş var Muhtar..

Muhtar bir süre önüne baktı, yutkundu:

— Allah - Allah... Allah - Allah... Sen günahlarımızı affet yârabbim... Bu yaşta, bu kafada bir insan... Allah - Allah... Allah - Allah..

— Hayrola muhtar?

— Sorma beyim, sorma! Günlerdir uyku girdiği yok gözüme. Sizin neden haberiniz var ki?

Orhan Bey bir sandalya çekip, muhtarın karşısına oturdu:

— Karar vermiş mi hükûmet?

— Ne kararı?

— Yani harb için...

— Yok canım... Keşke harb olsa... Vâdemiz yettiyse gider ölürüz, harb dediğin ne ki?

— Hımm, anladım... Tekel maddelerine zam... Ama biz onu duyalı bir hafta oldu.

Muhtar bilgiç bilgiç salladı başını:

— Hangi tekel madde eri beyim! İsterse rakıyı yüz liraya çıkarsın, umurumda mı benim... İçen düşünsün, bana ne?

Orhan Beyin yüzü küçüldü, gözleri kısıldı:

— Şu Barzaniler bir oyun mu çıkardılar yoksa? Ben hükûmetin yerinde olsam...

— Yok canım, ne Barzanisi, ne Tarzanisi... İş onlara kalsa, kolay. Barzani dediğin de kim bre Orhan Bey!

Bir süre sustu, sonra,

— İyice emin misin bizi dinleyen olmadığına? dedi.

Orhan Bey güldü. Ama, sapsarı bir gülüştü bu. Merakını gizliyemiyordu:

— Yok dedik ya bre muhtar... Hem, ne diye dinlesinler bizi, canım? Burası Yakup bey'n mağazası, kimin haddine dinlemek?

Muhtar,

— Mahallede gumonis var arkadaş, dedi. Benden söylemesi... Günlerdir gözüme uyku girdiği yok. Şunu Orhan Beyle bir konuşayım dedim, velâkin fırsat bulamadım.

— Komünist mi? Kim bu?

— Gumonis ya! Neden haberiniz var ki sizin? Kapısı kapıma, penceresi pencereme bakar... Anladın mı kim olduğunu?

Orhan Bey geniş bir soluk aldı:

— İlâhi muhtar!.. Rıza Bey mi demek istiyorsun?

— Hem de ta kendisi! Bu Irıza bey dedikleri eğer gumonis değilse, ben şu çarşıya çıkar eşşek gibi anırırım arkadaş. Altı aydır göz hapsinde tutuyorum herifi. Herif bal gibi gumonis. Ben bir adama notumu verdim mi, hiç şaşmaz. Sizin Irıza bey dediğiniz adam bal gibi gumonis. Hem de aliyyülâlâ cinsinden, hem de ekistire cinsinden...

— Yok bre Muhtar, yanılıyorsun. Rıza bey benim iyi ahbabımdır. Hemen her gün görüşür, konuşuruz kendisiyle. Böyle birşey olsa anlamam mı?

— Hayır, anlıyamazsın! Herif öyle zeki, öyle zeki, öyle zeki ki, ben bile altı ay göz hapsinde tuttuktan sonra anlıyabildim. Sen neyi nerden soruyorsun Orhan bey!

Orhan bey bir sigara yaktı, yerine geçip, koltuğa kuruldu:

— Nerden anladın komonist olduğunu?

Bu kez Muhtar sandalyayı onun yanına çekti:

— Elimde delil var arkadaş, dedi. Bu herifin lâmbası sabahacak yanıyor. Ne yapar bu herif sabahacak?

Orhan bey güldü:

— İsterse akşama kadar yansın bre Muhtar, kimin nesine?

— Yooo, öyle değil! Pencereden gözetledim, kerpiç gibi kitaplar, birini bırakıp birini alıyor eline. Odanın içine seriyor gazeteleri, mecmuaları, iki satır birinden okuyor, beş satır birinden. Ondan sonra durmadan yazıyor. Resimler çıkarıp bakıyor. Kendi kendine konuşuyor, gülüyor. İkide bir pencereye, kapıya bakıyor. Derken bir ıslık tutturuyor, ardından bir pipo yakıyor. Sonra kalkıp radyoyu karıştırıyor. Öyle hafiften açıyor ki, hangi istasyon olduğunu anlamağa imkân yok.

Tam bir hafta uyumadım, sabahacak bekledim. Bu adam sabahacak çalıştı! Din iman yok mu bu herifte bre Orhan bey? Gumonis olmasa ne diye canına böyle eziyet etsin? Allah o canı kendisine eziyet etsin diye mi verdi? Yoo arkadaş, ben buna muhalifim! Bu herif gumonis..

— İlâhi muhtar!

— Duuur, gülme, dahası var! Bu herif, sabahleyin, güneş doğarken odanın içinde cimâstik yapar. Elâlem namaz kılarken, bu adamın elini kolunu kaldırıp indirmesi ne demek? Yatıp yuvarlanması, takla atması, bel bükmesi ne demek? Töbe estâfurullah, alnını yere koyup koyup kaldırıyor. Hem de güneş doğarken yapıyor bunu. Demek ki bu herif güneşe tapıyor... Gözümle gördüm be birader, gözetledim pencereden.

Duuur, dahası var!... Bu adam okumuş bir adam mı? Peki, ne diye kazma kürek çalışır? Ne diye odun kırar? Ne diye bahçenin duvarını örer? Ve ne diye ameleler gibi çalışır? Sonra, ne diye beş kuruş verip öteberisini çarşıdan eve taşıtmaz da, kendisi taşır? Koskocaman sepeti koluna takıp eve getirmesi ne demek? Koskoca sandığı omuzuna vurup taşıması ne demek?

Duuur, dahası var!... Dilenciye sadaka verdiğini görmedim bu adamın. Ne zaman bir dilenci görse, başını öte yana çevirir geçer. Ne demek bu? Hiç mi merhamet yok bu herifte? Merhametsiz adam gumonis olmaz da ne olur? Duur, dahası var! Bu herifin evine gelenlerin hepsi baldırı çıplak takımından. Eyi biliyorum ki, hepsinin de mahkemede işi var, hökümette işi var. Bu herif bunlara bedava arzuhal yazar, istida yazar, elmühaber yazar... Ve de kırk para almadığı gibi, hökümete kadar da gidip işlerini bizzat kendisi takip eder. Bu ne demek? Bu kadar akıllı ve de zeki bir adamın, hem de tahsilli bir adamın, böylesi baldırı çılbaklarla düşüp kalkmasını sen nasıl yorumlarsın? Dinime imanıma gumonis bu herif!

Duur, daha bitmedi!... Peki bu adam niye evlenmez? Hadi, cevap ver bakalım?

— Canım, o kendi bileceği iş... İster evlenir, ister evlenmez.

— Orası öyle amma... Benim bildiğim bekâr adam, ya evine karı getirir, yahut şunun bunun karısına kızına dolanır. Bu herif ne evine karı getiriyor, ne de karakolluk oluyor. Peki buna ne demeli? Perilerle mi yatıp kalkıyor bu adam? Gumonisler evlenmezlermiş, bunu bana bir pulis söylediydi. Demek ki... Dur canım, dahası var! Bu adam kumar oynamaz, kahveye gitmez, kulübe gitmez, bayram aşmaya gitmez, kurban kesmez, nargile içmez, tespih çekmez, ağzından bir bismillah çıkmamıştır. Peki, buna ne buyrulur Orhan beyimiz? Cemiyet içinde ve de toplum arasında yaşıyan insan, o topluluğun her âdetine uymak zorundadır. Ayrı baş çekince ne olur? Ecdadın gittiği yoldan ne diye ayrılır?

Duuur, dahası var!... Geçenlerde marangoz geldi evine, akşama kadar çalıştı. Hesap görmeye gelince, çıkardı otuz kâat verdi. «Çok verdin Irıza efendi» dedim, «marangozun günlüğü onbeş kâattır.» Ters ters baktı yüzüme, ne dese beğenirsin? «Ben piyasaya göre vermedim, emeğine göre verdim.» Ben anlarım arkadaş, bu lâf tam gumonisçe bir lâf! Elâlem onbeş kâada usta çalıştırırken, bu herifin otuz kâat vermesi ne demek? Ben o ustayı onbeş kâada çalıştırabilir miyim artık? Buna gumonislik denmez de ne denir?

— Canım, Muhtar efendi...

— Duuur, dahası var!... Geçen gün dedim ki, Irıza bey, kızlar yirmibin kâada gidiyor, otuzbini denkleştir de bir kız da sana alalım dedim. Bana ne cevap verdi biliyor musun? Ben bir inekle yatmam muhtar efendi, dedi. Ben evlenirsem insan evlâdıyla evlenirim dedi. Bu ne demek? Söz temsili, ben de köleniz için onbin lira başlık aldım. Şimdi, köleniz inek mi? Sümme hâşâ! Eğer bu herif gumonis değilse, ben eşşekler gibi anırırım... Pis gumonis!

Sonra... Ben tahkikat ettirdim, bu herifin babası oldukça varlıklıymış. Buna demiş ki, madem ki memuriyet yapmak istemiyorsun, bir mağaza açalım da çalıştır, demiş. Bu gümonis demiş ki, ben alnımın teriylen yaşarım demiş, hırsızlıkla benim işim yok demiş. Bu ne demek? Şimdi siz hepiniz hırsız mısınız?

— Canım, Muhtar..

— Duuuur, kesme sözümü! Geçen gün şirketin patronuyla konuştum. Yahu Muhtar, dedi, şu senin Irıza efendiye söyle, benim işçilerle düşüp kalkmasın. İşçileri benden hak istemeye zorluyormuş. Mahkemenin yollarını öğretiyormuş. Buna düpedüz gumonislik denir. Ben adamın bilmem nesini ne yaparım, aklını başına alsın, dedi. Ben de Irıza efendiye dedim ki, yahu Irıza efendi, dedim, patron senden şikâyetçi, dedim, akıl verme işçilere, dedim. Bana ne dese beğenirsin? «...tir et hırsız pezevengi!» demez mi! Ulan pis gumonis, patron Cevat bey benim has ehbabım, sen kim oluyorsun? Fakat gene de dilimi yuttum, sustum. Buna ne buyrulur? Artık şüphen kalmadı ya? Bu herif azılı gumonis arkadaş. Ve de mahallenin namusu... Eğer münasip görürseniz, ben bu herif hakkında bir mazbata tanzim edip basacağım ihbarı. Bugüne bugün muhtarım. Mahallenin namusu benden sorulur arkadaş. Böylesi pis gumonisler yüzünden lekeletmem mahalleyi arkadaş! Eğer sen muvafık demezsen, gidip bir de Osman efendiyle konuşacağım. O da muvafık demezse, doğruca kaymakama varacağım.

Orhan bey gülümsedi, sonra ciddileşti,

— Bana kalırsa, bundan kimseye bahsetme, dedi. Şahit bulamazsın, başın belâya girer.

Muhtar yay gibi fırladı yerinden:

— Şahitten çok ne var be? Ben bu adamı deliğe tıktırmak istedikten sonra, kimin avcuna bir on kâat kosam da, şöyle şöyle söyle desem, hemen yapıverir. Urusun bayrağını Ankaranın göbeğine dikeceğim, hökümeti devireceğim ve de gumonis idare kuracağım dedi diyeceksin dedikten sonra, kim olsa söyler bu kadarını. İlâhi Orhan bey!.. Ver bana elli kâat, hemen getireyim sana beş tane şahit. Hem, şahide ne lüzum var canım, bu herif gumonis yahu... Dinime imanıma gumonis... Pis gumonis...
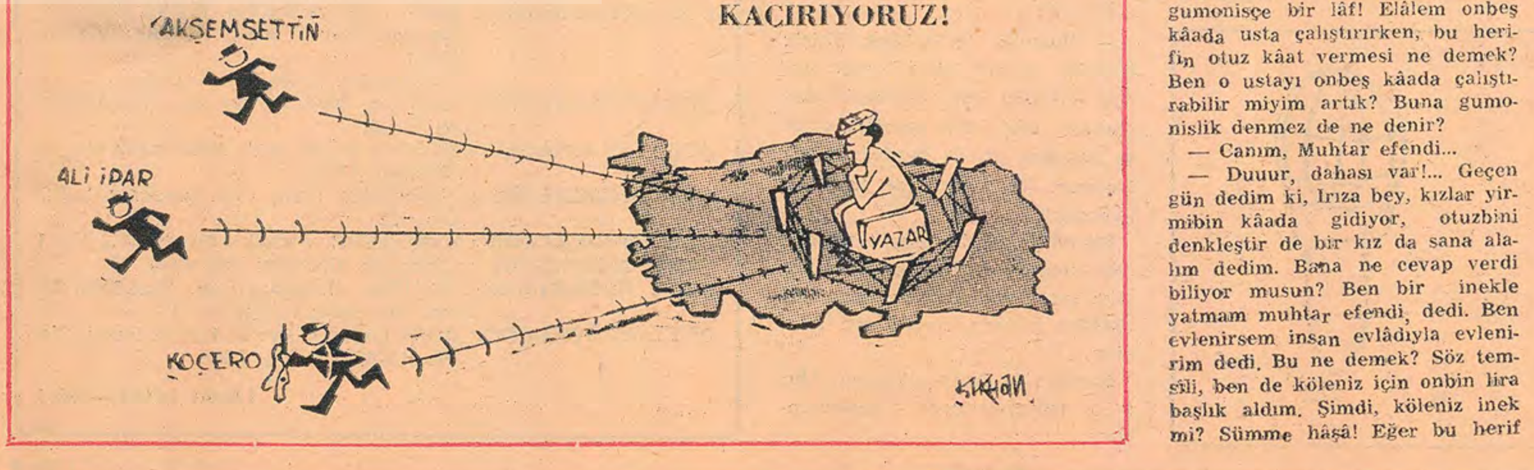
Söylene söylene çıktı mağazadan.